17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1996, ՇԱԲԱԹ # 30 (1036)

Ազգ
Azg armenian daily

Վերջ հոսանհսար հոսանքին, իսկ առավոտյան էլեկտրաէներգիան կկրճատվի

ԵՐԵՒԱՆ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ինչպես հայտնեցին էներգետիկայի նախարարության մամուլի ծառայությունից, ամենայն հավանականությամբ, փետրվարի 17-ից էլեկտրաէներգիայի մատակարարման գրաֆիկում կկատարվի փոփոխություն. կկրճատվեն առավոտյան տրվող էլեկտրաէներգիայի ժամերը, իսկ փետրվարի 18-ից սկսած կդադարի նաեւ բնակչությանն անվճար տրվող երկժամյա էլեկտրամատակարարումը, այսինքն անհրաժեշտ կլինի վճարել: Չվճարումների հետեւանքով միջազգային էներգետիկ կորպորացիայի տնօրենների խորհրդի որոշմամբ, կտրուկ նվազել է Թուրքմենստանից եկող գազի հոսքը: Չնայած ատոմակայանն այսօր աշխատում է 90 տոկոս հզորությամբ, չի բացառվում, որ չվճարումները արգելակեն նաեւ դրա աշխատանքները: Առավոտյան ժամաքանակից կրճատված էլեկտրաէներգիան կտրվի այն շրջաններին, որոնք կատարել են իրենց վճարումները: Միջազգային էներգետիկ կորպորացիայի տնօրենների խորհրդի որոշմամբ Թուրքմենստանից ներմուծվող գազի կտրուկ նվազման առնչվող խնդիրները կարգավորելու նպատակով Մոսկվայում է ՀՀ պատվիրակությունը էներգետիկայի նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանի գլխավորությամբ:

ՎԵՀԱԺՈՂՈՎ

Բաբկեն Արարքցյանը մեկնեց Սանկտ Պետերբուրգ

Երեկ Սանկտ Պետերբուրգ մեկնեց Հայաստանի Ազգային ժողովի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, մասնակցելու ԱՊՀ միջխորհրդարանական վեհաժողովի լիագումար նիստին: Ինչպես հայտնեցին ԱԺ մամուլի ծառայությունից, նախօրեին Սանկտ Պետերբուրգ էր մեկնել ԱԺ փոխնախագահ Արա Սահակյանի գլխավորությամբ պատվիրակությունը: Սահմանավորապես հայտնի է դարձել, որ ԱՊՀ միջխորհրդարանական վեհաժողովի էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների հանձնաժողովի նախագահ է ընտրվել Արմեն Եղիազարյանը, իրավական հարցերի հանձնաժողովի փոխնախագահ՝ Էդուարդ Եգորյանը եւ արտաքին քաղաքականության հարցերի հանձնաժողովի փոխնախագահ՝ Հովհաննես Իգիթյանը:

Հայաստանի եւ Ֆրանսիայի արտգործնախարարների հանդիպումը Փարիզում

ՓԱՐԻԶ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՏ-ՌԼ: ՀՀ արտգործնախարար Վահան Փափազյանը փետրվարի 15-ի առավոտյան Ֆրանսիայի ԱԳՆ-ում հանդիպում է ունեցել եվրոպական հարաբերությունների գծով Ֆրանսիայի նախարար Միշել Բառնյեի հետ, իսկ կեսօրին հանդիպել է ԱԳ նախարար Էրվե դը Շարետի հետ, որից հետո երկու արտգործնախարարները մամլո ճեպազրույց են ունեցել: Վ. Փափազյանն ասել է. «Սա իմ առաջին հանդիպումն էր պ-ն դը Շարետի հետ եւ մենք մեր քննարկման նյութ ընտրեցինք հիմնականում այն խնդիրները, որոնք վերաբերում էին մեր երկկողմանի կապերի խորացմանը, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի նկատմամբ մեր մոտեցումները ներկայացրինք պ-ն դը Շարետին: Ֆրանսիան շատ ակտիվ դեր է խաղում Մինսկի խմբում եւ բնականաբար կցանկանայինք, որ այդ դերը պահպանվեր եւ ավելի խորանար: Մյուս խնդիրը Ֆրանսիայի աջակցության հարցն է Հայաստանին եվրոպական կառույցներում ինտեգրացման պրոցեսում: Մենք արդեն ստացել ենք եվրախորհրդի ասամբլեայում հատուկ հյուրի կարգավիճակ եւ պատրաստվում ենք դիմել լիարժեք անդամակցության համար: Սրան մենք հասել ենք բարեկամ պետության՝ Ֆրանսիայի աջակցության շնորհիվ եւ հուսով ենք, որ այդ աջակցությունը կշարունակվի»: Էրվե դը Շարետն ասաց, որ ինքը շատ ուրախ է ծանոթանալու Վահան Փափազյանի հետ եւ հնարավորին չափ լայնորեն նրա հետ շոշափելու ոչ միայն երկու երկրների հարաբերությունները, (որոնք, ըստ դը Շարետի, գերազանց են բոլոր առումներով), այլ նաեւ խոսելու բոլոր այն դժվարությունների մասին, որոնք առկա են ղարաբաղյան հարցում: Դը Շարետն ասաց, թե Ֆրանսիան, որ պատասխանատվություն ունի Ադրբեջանի եւ Հայաստանի հետ միասին լուծում գտնել, շատ մտահոգ էր այդ հարցում եւ ինչպես անցյալում, շարունակելու է լիովին գործել Մինսկի խմբի շրջանակներում Լեռնային Ղարաբաղի խնդրին խաղաղ ճանապարհով լուծում գտնելու նպատակով:

Երեւան. 49 թղթակից-անդամ ակադեմիկոս դարձավ

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ընդհանուր ժողովի որոշմամբ ՀՀ ԳԱԱ 49 թղթակից-անդամ այսօր դարձավ ակադեմիկոս: Այսպիսով, հանրապետության Գիտությունների ազգային ակադեմիան ներկայումս ունի 99 ակադեմիկոս: Դա ՀՀ ԳԱԱ-ում անդամության երկաստիճան համակարգից միաստիճանի անցնելու արդյունքն է, որով նախատեսվում է՝ վերացնելով ՀՀ ԳԱԱ թղթակից-անդամների ինստիտուտը, անցկացնել միայն ակադեմիկոսների ընտրություն: Որոշումն այդ մասին ընդունվել է նույն ժողովում: Ընդհանուր ժողովի որոշումը կուղարկվի ՀՀ կառավարություն հաստատման:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Վերստին ճակատագրական ճամփաբաժանի առջեւ

Փետրվարի 15-ին տեղի ունեցան երկու իրադարձություն, որոնք, հնարավոր է, մտնեն Ռուսաստանի պատմության մեջ իբրեւ ճամփաբաժան կամ, գուցե, դրա սկիզբ: Եկատերինբուրգում նախագահ Բորիս Ելցինը վերջապես հայտարարեց երկրորդ ժամկետով ընտրվելու համար իր թեկնածությունը դնելու մտադրության մասին, իսկ Մոսկվայում ՌԴԿԿ-ի 4-րդ համառուսական կոնֆերանսը այդ նույն պաշտոնում ընտրվելու համար որոշեց առաջադրել իր ղեկավար Գենադի Զյուգանովի թեկնածությունը:

Մոսկովյան հեռուստատեսության «Վեստի» ծրագրով տեսագրված խոսքում Ելցինը բառացիորեն ասաց. «Չկան երկրում կատարված վերափոխումների անշրջելիության երաշխիքներ: Չեմ թաքցնում, որ 5 տարի հետո տեղի կունենան հերթական նախագահական ընտրությունները: Ռուսաստանը կրկին հայտնվել է ճամփաբաժանում: Ծայրահեղ աջերը հանդես են գալիս բարեփոխումները ցանկացած գնով շարունակելու օգտին, ծայրահեղ ձախերը հանուն այն ամենի ոչնչացման, ինչ արված է»: Ելցինը բացեիբաց հայտարարեց, որ իր բնութագրած «ծայրահեղ ձախերը» ձգտում են «սոցիալական ռեւանշի»: Նա ընդգծեց, որ Ռուսաստանն այլեւս չի կարող իրեն թույլ տալ «1917 թվականի ողբերգական սխալը կրկնելու», «երկիրը կրկին կարմիրների ու սպիտակների բաժանելու» շռայլությունը, որի վտանգը, ըստ նրա, շատ մեծ է եւ շատ իրական: «Մենք հնարավորություն չունեցող ժողովուրդ կլինենք, ասաց նա, եթե ընտրենք այնպիսի թեկնածուի, որը կհանգեցնի իշխանության եւ հատկապես սեփականության նոր վերաբաշխման, կփչի Ռուսաստանի երկարատեւ կայունության հիմքերը»: Ելցինը բոլոր հիմքերն ուներ նշելու, որ գալիք հունիսին Ռուսաստանը «պետք է ընտրի ոչ թե պարզապես նախագահ, այլ իր հետագա կյանքի ճանապարհը, իր ճակատագիրը»:

Տես # էջ 2

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Դիվանագիտական շանտաժը Ադրբեջանի գործելակերպն է դարձել

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՆԻՄ: Ուրբաթ, փետրվարի 16-ին ԼՂՀ արտաքին գործերի նախարարությունը տարածել է հայտարարություն, որտեղ ասված է. «1996 թ. փետրվարի 8-ին ԵԱՀԿ մշտական խորհրդի նիստում Ադրբեջանի Հանրապետության ներկայացուցիչը տարածել է հայտարարություն, որն, ըստ էության, հանդիսանում է ոչ միայն ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում ընթացող բանակցությունների գաղտնիության կոպիտ խախտում, այլեւ ուղղված է խաղաղարար նախաձեռնության ողջ ընթացքի խափանմանը, որն, ըստ երեւույթին, ոչ մի արժեք եւ հետաքրքրություն չի ներկայացնում ադրբեջանական կողմի համար: Ադրբեջանի ղեկավարության իմացությամբ կատարվող նման գործողությունները հետապնդում են նպատակներ, որոնք ոչ մի կերպ չեն կարող աջակցել ճգնաժամի լուծմանը եւ տարածաշրջանում առավել խաղաղության հաստատմանը:

Սույն հայտարարությունն ամբողջությամբ հակասում է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության լուծման մեխանիզմների վերաբերյալ ԵԱՀԿ այն հիմնարար փաստաթղթերին, որոնց վրա հենվում են հենց հայտարարության հեղինակները: ԼՂՀ ղեկավարությանը հասցեագրված անհիմն հայտարարությունները վիրավորական են առաջին հերթին Մինսկի գործընթացին մասնակից երկրների համար, որոնց լիազորված ներկայացուցիչները մեկ տարի չէ, ինչ բանակցություններ են վարում ԼՂՀ պաշտոնական իշխանությունների հետ: Նման դիվանագիտական շանտաժը քաղաքական վաճառականության բազմիցս փորձված ձեւ է, որն Ադրբեջանի համար իր նպատակներին

հասնելու միակ գործելակերպն է դարձել: ԼՂՀ ղեկավարությունը բոլոր միջոցներով ձգտում է հասնել Ադրբեջանի եւ ԼՂՀ միջեւ հակամարտության շուտափույթ քաղաքական լուծման: Հենց այդ նպատակն էր հետապնդում նաեւ ԼՂՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանի այցն ԱՄՆ, որի ընթացքում տեղի են ունեցել բազմաթիվ հանդիպումներ կոնգրեսականների եւ սենատորների հետ, ինչպես նաեւ տեղի է ունեցել զրույց ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի տեղակալ Ալդո Աջելլոյի հետ:

Այս կապակցությամբ տարակուսանք են հարուցում ուժի օգտագործման բարձված տրամադրություններ դրսեւորող Ադրբեջանի բարձրաստիճան ներկայացուցիչների վերջին հայտարարությունները:

ԼՂՀ արտգործնախարարությունը ճգնաժամի լուծման մեջ շահագրգռված բոլոր կողմերի եւ ԵԱՀԿ Մինսկի գործընթացին մասնակից երկրների ուշադրությունն է սեւեռում այն բանին, որ, ինչպես վերոհիշյալ հայտարարությունը, այնպես էլ այն քաղաքականությունը, որ վարում է Ադրբեջանը, ոչ միայն հակասում են առանց այն էլ բանակցությունների փխրուն ընթացքին, այլեւ կասկածի տակ են դնում Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի խաղաղ կարգավորման գործընթացում արդյունավետ եւ կառուցողականորեն մասնակցելու Ադրբեջանի ղեկավարության կարողականությունը»:

Հիշեցնենք, որ ԵԱՀԿ մշտական խորհրդի 57-րդ նիստում Ադրբեջանի ներկայացուցիչն իր հայտարարության մեջ որպես «աննախադեպ իրադարձություն» է գնահատել ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդիպումն Ալդո Աջելլոյի հետ, իսկ Ղարաբաղի օրինական իշխանություններին անվանել է «միջազգային ահաբեկչական կազմակերպության» առաջնորդներ: ■

Իսկապես, այնքան բան կար գրելու...

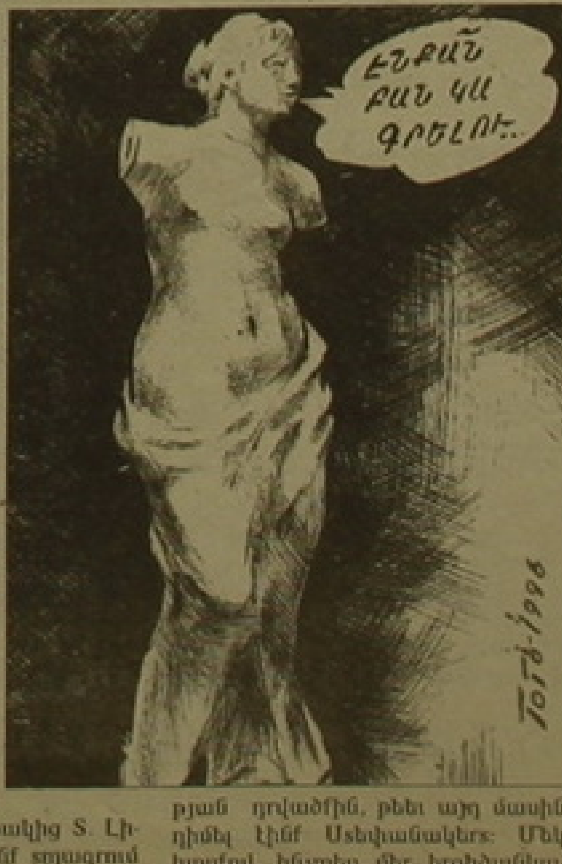

Երեկ, հայ մամուլին նվիրված մեր համարն արժանացավ բազմաթիվ արձագանքների, դրական թե բացասական: Բազմաթիվ բարեկամներ, հատկապես մամուլի եւ լրատվության ասպարեզից, շնորհավորեցին «Ազգին» ոչ միայն 5-րդ տարելիցի, այլեւ մեր թողարկած 16-էջանոց բացառիկի համար, ոմանք չմոռանալով նաեւ նշել իրենց դիտողությունները, ինչի համար անկեղծորեն շնորհակալ ենք: Բնականաբար, մենք ինքներս էլ նկատել էինք այն բացթողումները, մի մասը ակամա, որ կային հիշյալ համարում: Առաջին հերթին ցավ ենք հայտնում, որ չէինք կարողացել տեղադրել Արմենպրեսի տնօրեն Տ. Հակոբյանի եւ ՏԱՍՍ-ի թղթակից Տ. Լիլոյանի նյութերը: Դրանք տպագրում ենք այսօր:

Ցավ ենք հայտնում նաեւ, որ բացառիկ համարում անդրադարձ չէր եղել մի շարք կարեւոր թերթերի գործունեությանը, իսկ մասնավորապես Արցախի մամուլին եւ լրատվությանը, թեեւ այդ մասին դիմել էինք Ստեփանակերտ: Մեկ խոսքով, ինչպես մեր երգիծանկարիչն է ցույց տալիս, դեռեւս շատ բաներ ունեինք գրելու, տպելու: Մխիթարվենք նրանով, որ 16 էջանոց համարը ոչ առաջինն եւ ոչ էլ, հավանաբար, վերջինն է լինելու: Դեռ շատ առիթներ կլինեն արտահայտվելու:

Ադրբեջանը կմտնի ԱՊՀ մաքսային միության մեջ

ԲԱՔՈՒ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանի նախարարների կաբինետի միջտարածաշրջանային հարաբերությունների բաժնի փոխտնօրեն Իսմայիլզադեն Շարգ լրատվական գործակալության թղթակցին ասել է, որ կառավարությունը հանրապետության ղեկավարության հանձնարարությամբ նախապատրաստում է ԱՊՀ մաքսային միության մեջ Ադրբեջանի ընդունվելու մասին համաձայնագրի նախագիծը: Ըստ նրա, այդ միության մեջ Ադրբեջանի մտնելը հնարավոր դարձավ Համագործակցության պետությունների ղեկավարների ընթացիկ տարվա հունվարին Մոսկվայում կայացած հանդիպմանը հանրապետության մասնակցության շնորհիվ: Իսմայիլզադեն հաղորդել է, որ Ադրբեջանը մաքսային միության մեջ կմտնի 1996 թվականի երրորդ եռամսյակից ոչ ուշ:

Սկալֆարոն ցրելու է խորհրդարանը

ՀՌՈՄ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ, WSJ, RFI: Կառավարություն կազմելու վերջին փորձի ձախողումից հետո Իտալիայի նախագահ Սկալֆարոյին այլեւս ոչ մի բան չի մնում անել, եթե ոչ ցրել խորհրդարանը եւ նշանակել նոր ընտրություններ, որոնք հավանաբար տեղի կունենան առաջիկա ապրիլի 21-ին կամ 28-ին: Ինչպես ծանոթ է, նշանակյալ վարչապետ Անտոնիո Մակկանիկոն, հակառակ քաղաքական վեճեր հարթելու իր համբավին, չորեքշաբթի օրը երկրի նախագահին պաշտոնապես հայտնել էր նոր կառավարություն կազմելու իր անկարողության մասին:

digitised by A.R.A.R.@

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունում

Ս. թ. փետրվարի 15-ին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի նախագահությամբ կայացավ ՀՌԱԿ ՀՎ հերթական նիստը, որը քննարկեց ՀՌԱԿ «Արմենական» ակումբի գործունեության եւ այն բարելավելու հետագա խնդիրների մասին» հարցը: Համապատասխան զեկուցումով հանդես եկավ ՀՌԱԿ ՀՎ անդամ, երիտասարդների հետ տարվող աշխատանքների համակարգող Ստեփան Ստեփանյանը, որը հանգամանորեն վերլուծելով «Արմենական» ակումբի գործունեությունը, վերհանեց ակումբի վարչության աշխատանքներում տեղ գտած թերությունները ու բացթողումները, նախանշեց դրանց վերացման ուղիները, այդ գործում ակումբի եւ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության կոնկրետ անելիքները: Ծավալված գործնական ու աշխույժ քննարկմանը մասնակցեցին «Արմենական» ակումբի վարչության ատենապետ, ՀՌԱԿ ՀՎ փոխանդամ Հովիկ Հովյանը, «Արմենական» ակումբի վարչության անդամ Արման Կարապետյանը, ՀՌԱԿ ՀՎ անդամներ Հարություն Կարապետյանը, Հարություն Առաքելյանը, ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը: Նշելով «Արմենական» ակումբի վարչության դեռեւս անբավարար աշխատանքը, ելույթ ունեցողները այդուհանդերձ ընդգծեցին նաեւ ՀՌԱԿ ՀՎ դեռեւս ոչ հետեւողական աշխատանքը «Արմենական» ակումբին եւ նրա վարչությանը գործնական աջակցություն ցույց տալու գործում, արեցին արժեքավոր առաջարկություններ գործերը կարգավորելու ուղղությամբ: Մասնավորապես՝ նպատակահարմար գտնվեց մեկ ամսվա ընթացքում անցկացնել «Արմենական» ակումբի անդամների լրացուցիչ համեմատումներ իրական կազմը ճշտելու համար, կազմակերպել սեմինար-խորհրդակցություն ակումբի վարչականների եւ ակտիվիստների համար, ապահովել արմենականների ակտիվ մասնակցությունն անցկացվող միջոցառումներին, հատկապես նրանց ներգրավելով բարեգործական եւ հումանիտար բնույթի տարբեր աշխատանքներում: Ոգեւորությամբ ընդունվեցին «Արմենական» ակումբին «Ազգ» թերթում պարբերաբար առանձին էջ հատկացնելու, ուսանող արմենականների համար մի քանի անվանական կրթաթոշակ սահմանելու, երիտասարդների միջազգային կապերն ամրապնդելու եւ բազմաթիվ այլ առաջարկները, որոնք անշուշտ տեղ գտան քննարկված հարցի կապակցությամբ ընդունված որոշման մեջ, որում նախատեսված էր նաեւ անդրադառնալ հարցին (որոշման կատարման ընթացքի կտրվածքով) ս. թ. հունիս ամսին:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը նշյալ նիստում անդրադարձավ նաեւ «Ստեղծված իրավիճակում ՀՌԱԿ մարտավարության եւ ռազմավարության մի քանի հարցերի մասին» թեմայով ՀՌԱԿ ՀՎ աշխատանքային պլանով նախատեսված անցկացվելիք հանրապետական սեմինար-խորհրդակցության նախապատրաստման հետ կապված որոշ կազմակերպչական հարցերին, որոնց մասին հանդես եկան ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ Համլետ Պալլաքյանը եւ ՀՌԱԿ ՀՎ գրասենյակի վարիչ Վաչագան Գալստյանը: Որոշելով նշված հանրապետական սեմինար-խորհրդակցության անցկացման ժամկետը (ս. թ. մարտի 12-14-ը ներառյալ), ինչպես նաեւ ծախսերի նախահաշիվը, Հանրապետական վարչությունը նպատակահարմար գտավ այդ կարեւոր միջոցառման կազմակերպման հետ կապված մյուս հարցերին անդրադառնալ հաջորդ նիստում:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը քննարկեց նաեւ քաղաքական եւ կազմակերպչական այլ հարցեր:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Վերստին ճակատագրական ճամփաբաժանի առջեւ

Սկիզբը էջ 1

«Կրել այսման զրկանքներ, կանգնել քաղաքակիրթ կյանքի շեմին, քաղաքակիրթ աշխարհի շեմին եւ կրկին հե՞տ գլորվել», հռետորական հարցումով դիմեց Ելցինն իր բազմամիլիոն լսարանին, ու ինքն էլ պատասխանեց. «Դա կլիներ մեր ընդհանուր պարտությունը, ընդհանուր խայտառակությունը»:

Սակայն սա այն, ինչ Ելցինը համարում է պարտություն ու խայտառակություն իր երկրի ու ժողովրդի համար՝ կոմունիստները հայտարարում են իրենց «ռազմավարական նպատակը»: ՌԴԿԿ-ի 4-րդ համառուսական խորհրդաժողովի շատ հայտնի պատվիրակներից մեկը. ի՞նչ եք կարծում ո՞վ. նույն ինքը Եգոր Լիգաչովը. այո՛, այո՛, այն նույն Եգոր Լիգաչովը, որը տարիներ առաջ ԽՄԿԿ կենտկոմի պլենումի ամբիոնից դիմելով Ելցինին՝ ասաց «Իսկ դու, Բորիս...» նշանավոր խոսքերը եւ, գուցե, հենց դրանով էլ մտավ պատմության մեջ, հեռուստաէկրանից իսկական բոլշեւիկյան կրքով բացատրում էր կոմկուսի այդ «ռազմավարական նպատակը»՝ «ժողովրդի իշխանության վերականգնումը, երկրի կամավոր վերադարձը սոցիալիստական զարգացման ուղի, միասնական խորհրդային պետության վերականգնումը»: Երկրորդելով Լիգաչովին, ծայրահեղ ձախ կոմունիստ Վալենտին Անպիլովը հորդորում էր «չվախենալ բանվորների եւ գյուղացիների իշխանությունից, խորհրդային իշխանությունից այն իմաստով, ինչ իմաստով որ այն ժառանգել էր պրոլետարիատի առաջնորդ Վլադիմիր Իլյիչ Լենինը»:

Հարկ է նկատել, որ Ռուսաստանի ժողովուրդներին բավականաչափ շատ են քարոզել Լենինի աշխատությունները եւ, այնուամենայնիվ, ոչ ոք չի կարող ասել, թե նա ինչպես էր իրականում «պատկերացնում խորհրդային իշխանությունը»: Չի կարող ոչ միայն իր տեսական պատրաստության պակասի, այլեւ այն պարզ պատճառով, որ, ցավոք, այդպես էլ... չի տեսել այդ իշխանությունը: Այո՛, չի տեսել խորհրդային իշխանությունը՝ բանվորների եւ գյուղացիների իշխանության տեսքով: Տեսել է միանգամայն ուրիշ բան՝ կոմունիստական կուսակցության ֆունկցիոներների անսահմանափակ եւ անվերահսկելի իշխանությունը, որոնք ոչ միայն կուսակցությունը, այլեւ երկիրն էին կառավարում նույն այդ «բանվորների եւ գյուղացիների խորհուրդների» անունից: Խորհուրդներն իրականում դիմազրկված եւ կոմկուսի թելադրանքին լիովին ենթարկված մարմիններ էին: Ինչպես բոլոր խորհրդային մարդիկ, դուրս եկած լինելով «միեւնույն բոլշեւիկյան շինելից», մենք մի ժամանակ դա համարում էինք բնական բան, խորհուրդները միանգամայն ավելորդ, որոնք որեւէ դրական դեր չէին խաղում հասարակության կյանքում եւ ենթակա էին... ջնջման: Միայն հետո, տարիների հետ հասկացանք, որ այդ համակարգը իրենից ներկայացնում էր ժողովրդի իշխանության ամենախեղկական ու ամենախայտառակ ուզուրպացիա: Այդ ուզուրպացիան իրականացնում էին Եգոր Լիգաչովն ու լիգաչովները՝ վերեւից ներքեւ: Ռուսի դժվար թե հիմա որեւէ մեկը հավատա, երբ Լիգաչովը ճամարտակում է «իշխանությունը ժողովրդին վերադարձնելու» անհրաժեշտության մասին: Շա՜տ ավելի ազնիվ կլիներ, եթե պարզ ու մեկին հայտարարվեր իշխանությունը կոմկուսին, նրա առաջին դեմքերին վերադարձնելու մասին:

Ինչ վերաբերում է դեպի զարգացման սոցիալիստական ուղի «երկրի կամավոր վերադարձին», ապա կուզենայի հարց տալ պրն. Լիգաչովին. իսկ եթե երկիրը չցանկանա՞ «կամավոր» վերադառնալ դեպի անցյալ: Դե, ասենք, ոչ թե երկրի մեծամասնությունը, այլ թեկուզեւ 40, 30, անգամ 20 տոկո՞սը: Դրանց համար ի՞նչ է նախապատրաստում կոմունիստների վերադարձից չվախենալ հորդորող պրն. Անպիլովը: Գուլագի գնդակնե՞րը, թե՞ արդեն գտնվել է այլախոհների ճնշման կամ ոչնչացման «ավելի քաղաքակիրթ» եղանակ:

Գալով Խորհրդային Միության վերականգնման կարգախոսին, պիտի պատասխանել ռուսական իրականության մեջ բավական հայտնի մի ասացվածքով. «Նա, ով չի ցավում ԽՍՀՄ փլուզման համար, սիրտ չունի, իսկ նա, ով հավատում է ԽՍՀՄ վերականգնման ռեալիային, խելք չունի»:

Ինչեւէ, վերադառնանք իրականությանը: Իսկ իրականությունն այն է, որ Ռուսաստանը կրկին հայտնվել է իր պատմության վճռական ճամփաբաժանում: Եւ սա այն եզակի դեպքերից մեկն է, երբ անհնար է չհավատալ Բորիս Ելցինի անկեղծությանը...

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԼՂՀ

Հարգանքի տուրք եղերաբար զոհված նախագահին

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՄՆԻՄ: Ուրբաթ՝ փետրվարի 16-ին Ստեփանակերտում հարգանքի տուրք մատուցվեց ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի առաջին նախագահ Արթուր Մկրտչյանի հիշատակին: Քաղաքի հուշահամալիրում վերջերս տեղադրված Ա. Մկրտչյանի հուշաքարին այցելել եւ թարմ ծաղիկներ ու ծաղկեպսակներ են զետեղել նրա գաղափարակից ընկերները, հարազատները, բարեկամներն ու մտերիմները:

Այդ օրը կլրանար Արցախի առաջին պետական-քաղաքական գործիչներից մեկի ծննդյան 37-րդ տարեդարձը, եթե բախտի դաժան քմահաճույքով ողբերգականորեն ու շատ անժամանակ չկտրվեր նրա կյանքի թելը:

«Խորն է իմ վիշտը, ասել է Ա. Մկրտչյանի մայրը, սակայն միակ որդեկորույս մայրը չեմ ես, եւ իմ որդին չէ միակ նահատակը: Արցախյան ազատամարտում շատերն են տվել իրենց կյանքը, եւ մեր միակ մխիթարությունն այժմ նրանց կիսատ թողած գործը՝ Արցախի ազատագրության պայքարը հաղթականորեն պսակված տեսնելն է: Դա նաեւ նրանց հիշատակի հավիտենական անմահացումը կլինի...

Ա. Մկրտչյանը ԼՂՀ ԳԽ նախագահ է ընտրվել 1992 թ. հունվարի 7-ին, ԼՂՀ առաջին գումարման ԳԽ առաջին նստաշրջանում, սակայն եռամսյա գործունեությունից հետո, նույն տարվա ապրիլի 14-ին նահատակվել է եղերական մահով:

Հայրենակիցներ

Ազգային ինքնորոշում միավորումը հրավիրում է մասնակցելու փետրվարի 18-ի ավանդական հանրահավաքին՝ նվիրված 1921 թվականի հակաբոլշեւիկյան ապստամբության 75-ամյակին: Կքննարկվեն նաեւ հանրությանը հուզող հարցեր: Հանրահավաքը կսկսվի Ազատության հրապարակում, ժամը 16-ին:

Ազգային ինքնորոշում միավորում

Ո՞վ կփոխարինի Գագիկ Հարությունյանին

Հայաստանի փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը նշանակվելով ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ, փաստորեն մի շարք լիազորությունների հետ մեկտեղ վայր դրեց նաեւ հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի նախագահի պարտականությունները: Ինչպես հայտնի է, իրանական կողմը շատ գոհ էր այդ հանձնաժողովի եւ մասնավորապես Գագիկ Հարությունյանի գործունեությունից: Վերջերս Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպան Համիդ Ռեզա Նիքֆարի հետ զրույցի ընթացքում այն մտահոգությունը հայտնվեց, թե ո՞վ է փոխարինելու Գագիկ Հարությունյանին: Արդյո՞ք կգտնվի մի այդպիսի պետական պաշտոնյա, որը փոխարինելով նախկին փոխնախագահին, կարողանա նույն արդյունավետությամբ աշխատել, ունենալով անհրաժեշտ կառավարական լծակներ: ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղարի պաշտոնակատար Լեւոն Զուրաբյանի ասելով, դեռեւս այդ պաշտոնը թափուր է եւ որոշված չէ, թե ով կփոխարինի Գագիկ Հարությունյանին: Մինչ այդ, երեկ Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպան Համիդ Ռեզա Նիքֆարը հանդիպեց վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի հետ եւ հայ-իրանական հարաբերությունների քննարկումից զատ շոշափեց նաեւ հայ-իրանական համատեղ հանձնաժողովի աշխատանքների ընթացքը:

Նշվեց չին ժողովրդի գարնան տոնը

Երեկ ԱՕԿՄ-ի դահլիճում «Հայաստան-Չինաստան» ընկերության հրավերով հավաքված մտավորականները, արվեստագետները, Չինաստանի դեսպանատան աշխատակիցները նշում էին չին ժողովրդի Ամանորը արեւելյան օրացույցով:

Մինչեւ միջոցառման սկսվելը ԱՕԿՄ-ի նախագահության անդամ Արտեմ Մելիքյանը բացեց ընկերության անդամ, Չինաստանում աշխատանքային գործունեություն ունեցած Համլետ Հակոբյանի ցուցահանդեսը: Այնուհետեւ ընկերության նախագահ, պրոֆեսոր Հենրիկ Գրիգորյանը ջերմորեն շնորհավորեց չին բարեկամներին հաճելի առիթով: Շնորհավորական խոսք ասաց Հայաստանում Չինաստանի դեսպան Յան Կեժուն, որը եկել էր տիկնոջ հետ: Նա բարձր գնահատեց հայ-չինական բարեկամությունը եւ նշեց, որ հանրապետության նախագահի այցը Չինաստան նոր խթան կհանդիսանա «ի բարօրություն մեր ժողովուրդների»: Միջոցառմանը, որ անցավ տոնական սեղանների շուրջ, խոսք առան արվեստաբան Հենրիկ Իգիթյանը, Շուշանիկ Մխիթարյանը, չին բարեկամները:

Չինաստանի ազգային տոնի մասին ընդգրկուն հոդված՝ 5-րդ էջում:

Յ. Ս.

ՏԱՄԱՌՈՍ

Ազնավուրի «Շին» սիրո երգերից գեղեցկագույնը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Աշխարհի բոլոր ժամանակների 30 լավագույն սիրո երգերից մեկը գրել է Շառլ Ազնավուրը: Դա 20 տարի առաջ նրա հորինած «Շի» երգն է: Փարիզի «Ժուռնալ դիմանշը», հենվելով «Չիկագո» թերթի այս տեղեկության վրա, որն անդրադարձել է Ազնավուրի ստեղծագործությանը, շեշտում է, որ նա ֆրանսիական հեղինակներից միակն է այդ ցանկում:

Արթիկ. Ջրամբարի փլուզման հետեւանքները վերացվում են

Արթիկի ջրամբարի պատվարի փլուզման հետեւանքների վերացման նպատակով կառավարության հատկացրած միջոցներից 1995 թ. իրացվել է 106 մլն դրամ: Գործարկվել է 12,5 կմ երկարությամբ Մանթաշ-Սարատակ ջրագիծը (65 մլն դրամ) եւ ավարտին են հասցվել Արթիկի գյուղերի ջրամատակարարման մղման կայանի մասնակի նորոգման աշխատանքները: Վերջինիս վերանորոգման համար, որն ունի նաեւ 1,1 կմ երկարությամբ ջրագիծ, ծախսվել է 20 մլն դրամ: Ջրամբարի պատվարի կառուցման աշխատանքները դեռեւս գտնվում են նախագծման փուլում:

ՍՆԻՊՓՐԵՍ

Իրանի դեսպանը սիրում է խաշլամա

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Շատ սննդամթերքներ թե հայերենում եւ թե ֆարսիում նույն անունն ունեն, ինչպես օրինակ լավաշը, պանիրը», հայ լրագրողներին իրանական խոհանոցին ծանոթացնելու նպատակով դեսպանատան կազմակերպած հյուրասիրության ժամանակ ասաց ՀՀ-ում արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Համիդ Ռեզա Նիքֆար Էսֆահանին: Նոյյան տապան գործակալության թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ դեսպանը խոստովանեց, որ իր սիրելի ճաշատեսակը հայկական խաշլաման է: Կանաչիներից նա նախընտրում է Ղարաբաղի կոնծը: Հ. Ռ. Ն. Էսֆահանին խոստովանեց, որ արդեն սովորել է հայերեն, բայց դեռեւս վատ առոգանություն ունի: Նա գիտի բոլոր այն ճաշատեսակների հայերեն անվանումները, որոնք երկու լեզուներով էլ գրեթե համահունչ են:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 2 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խմբավորում
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ՂԱԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ սրբագրումը ՊՈՂՈՍ ՊԷԼՈՒԲԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային ծառայություն
«Ազգ» թերթի
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ ԶՈՒԳԱՀԵՌՆԵՐ

Հայաստանը կունենա՞ իր «Ադենաուերը» եւ «Էրհարդը»

Տնտեսական հրաշքի անկյունաքարեր՝ սպասել եւ հուսալ

Համաշխարհային պատմության մեջ դժվար թե լինի մի երկիր, որ կարողանար խուսափել աղետներից եւ պատերազմներից: Այսպես թե այնպես յուրաքանչյուր երկիր ունի իր դժվարությունները, որոնց լուծումը սակայն, անկախ բարդության աստիճանից, անհրաժեշտ է, որովհետեւ դրանք կանխատեսում են մի ամբողջ ժողովրդի, ազգի ապագան:

Հայտնագործություն արած չենք լինի, եթե ասենք, որ Հայաստանը հայտնվել է մի սֆինքսի առաջ, որի հանելուկը պետք է ինքը լուծի: Ղարաբաղյան շարժումը, որն սկսվել էր հայրենասիրական ալիքի դաշտում, շրջափակումը, չհայտարարված պատերազմը հարեւան պետության հետ, ԽՍՀՄ-ի տրոհումը, անկախությունը, անդառնալի երկրաշարժը եւ որպես հետեւանք այս ամենի սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամը երկրում առաջ բերեցին ծանր իրավիճակ: Դրան հետեւեց արժեքների իմաստազրկումը:

Պատմական զուգահեռների անցկացումը տարբեր երկրների միջեւ ոչ միշտ է արդարացվում, քանի որ դրանցից յուրաքանչյուրն ունի իր առանձնահատկությունները, դարավոր ավանդույթներն ու սեփական աշխարհայացքը: Սակայն, երբ խոսքը վերաբերում է համամարդկային արժեքներին, այդ միանգամայն հնարավոր է դառնում: Այս առումով հատկանշական է Գերմանիայի օրինակը, որ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմում կրած ջախջախիչ պարտությունից հետո կարողացավ շատ արագ վերածնվել: Գերմանիան ներկայումս զարգացած արդյունաբերություն եւ բարձր մշակույթ ունեցող հզոր մի պետություն է, որն իրավացիորեն հպարտանում է իր քաղաքացիների բարեկեցությամբ:

Այս ամենի հիմքը դրվեց հետպատերազմյան շրջանում, ավելի ճիշտ աշխարհամարտին հաջորդող 15 տարիների ընթացքում, որոնք եւ վճռական նշանակություն ունեցան երկրի ճակատագրի համար: Գերմանացիների պարտությունը միանշանակ էր. արագ հաղթահարել ճգնաժամը, ապացուցել ամբողջ աշխարհին, որ Գերմանիան արժանի է լավին, որ նա կա եւ կլինի: Ուրեմն Գերմանիայի, գերմանական ազգի այս ֆենոմենը վերածննդի մեջ է: Հետպատերազմյան ժամանակաշրջանը, որ վաղուց պատմության գիրկն է անցել, կապված է երկու կարկառուն դեմքերի՝ Կոնրադ Ադենաուերի եւ Լյուդվիգ Էրհարդի անվան հետ: Առաջինը 1949-63 թթ. Գերմանիայի ֆեդերալ կանցլերն էր, մյուսը՝ տնտեսագետ եւ, ինչպես նրան անվանում են գերմանացիները, «տնտեսական հրաշքի» լեգենդար հայրը:

Ժամանակակիցներն իրենց հիշողություններում Ադենաուերին եւ Էրհարդին ներկայացնում են որպես հակադրությունների միասնություն: Ադենաուերի քաղաքականությունը հենվում էր արեւմտյան ժողովրդավարության եւ Արեւմուտքի հետ ինտեգրացիայի վրա, իսկ Լյուդվիգ Էրհարդը սոցիալ-տնտեսական ծրագրի հեղինակն ու իրագործողն էր: Ծրագիրը ենթադրում էր տնտեսության ապազատականացում եւ նրանում ազատ շուկայական հարաբերությունների հաստատում: Դրանով վերանում էր պետության վերահսկողությունը տնտեսության վրա, ազատ էին արձակվում գները, բացառությամբ սննդամթերքի որոշ տեսակների, վերջ էր տրվում երկրում աշխատավարձերի սառեցման պրակտիկային: Թեեւ ծրագրի կիրարկման հետ գները շուկայում արագ աճեցին, սակայն 1949 թվականին կայունացան: Արտադրության աճը բերեց ազգային եկամտի աճ, կայունացավ դրամը, լայն թափով նաեւ շարադրանը, կրճատվեց գործազրկությունը: Եվ այսպես ստեղծվեցին «տնտեսական հրաշքի» նախադրյալները:

Սրանք այն երկու կարեւոր գործոններն էին, որոնք որպես նախապայման հետպատերազմյան շրջանում Գերմանիայի կենսունակության ու նրա բարգավաճման երաշխիքը դարձան: Հետպատերազմյան Գերմանիան լուրջ խոչընդոտների էր բախվում նաեւ քաղաքականության ասպարեզում: Դրանց մեջ բավական առանձնակի նշանակություն ուներ ԽՍՀՄ-ի պահանջը եւ Արեւմուտքի վերահսկողությունը պետության վրա: Ուրեմն, պահանջվում էր չեզոքացնել, ինչպես նաեւ վերահսկողությունից ձերբազատվելու համար Գերմանիային անհրաժեշտ էր ձեռք բերել քաղաքական գործունեության ազատություն: Ի դեպ, նա ոչ միայն առաջադրանքը կատարեց, այլեւ շնորհիվ Արեւմուտքի հետ ինտեգրացման քաղաքականության, կարողացավ խաղաղություն ապահովել ու հանդես գալ որպես քաղաքական հզոր գործոն: Նրան հաջողվեց հասնել նաեւ գերմանական երկու պետությունների միասնությանը, որը հետպատերազմյան ժամանակաշրջանում ընդամենը հեռանկարային ծրագիր էր թվում:

Հետպատերազմյան խառնակ ժամանակներում գերմանական պետության ղեկավարներից խիզախություն եւ համառություն էր պահանջվում, որպեսզի առաջարկվող բազմաթիվ լուծումներից ընտրեր միակ ճիշտը: Հենց դա էլ արեցին: Վերոհիշյալ գործիչների գործունեությունը փոխկապակցված էր: Իզուր չէ, որ գերմանացիներն ասում են. «Նրանք, ովքեր Արեւմուտքի հետ ինտեգրացիան Ադենաուերին են վերագրում, իսկ ԳՖՀ-ի արագ տնտեսական վերելքը Էրհարդին, անկասկած, զգում են, որ եթե Էրհարդի նվաճումների համար Ադենաուերն էր պայմաններ ստեղծում, ապա Ադենաուերի քաղաքականությունը նպաստում էր Էրհարդի հաջողություններ»:

Այսպիսով, սոցիալ-տնտեսական ծրագիրն ու ինտեգրացիան Արեւմուտքի հետ կատարեցին իրենց վճռորոշ դերը: 5 տարվա պես կարճ ժամանակահատվածում Գերմանիան ոչ միայն դուրս եկավ ճգնաժամից, այլեւ կարողացավ վիթխարի թռիչք կատարել: Նա արդեն 1951 թվին հրաժարվում է «Մարշալի պլանով» նախատեսված օգնությունից, կարծես ապացուցելու համար, որ կարիքավոր երկրից դարձել է բարգավաճ ու սկսում է մրցակցել ԱՄՆ-ի հետ միջազգային շուկաներում: Իսկ դա նպաստում է բարոյալքվածության վերացմանը երկրում եւ այսպես հետպատերազմյան սերնդին ներարկվում է արժանապատվության վեհ զգացումը: Հայաստանի անկախությունը, ցավոք, նման զգացումներ չի արթնացրել: Ընդհակառակը, ժողովրդի գերծանր վիճակը մեզ շարունակում է ցավ պատճառել: Հասկանալի իրավիճակը ավելի ցավալի է դառնում, երբ իմանում ես, որ անկախությունը ինքնանպատակ չէ, այն ձեռք է բերվում ժողովրդի բարեկեցության համար: Հենց դրանով է պայմանավորվում ազգային արժանապատվությունը:

Պատմությունը չի կարող իրադարձությունները գնահատել ներկա ժամանակով, մինչդեռ ժամանակը կարգավորում եւ բացահայտում է ամեն ինչ: Կունենա՞ արդյոք Հայաստանը իր Ադենաուերին եւ Էրհարդին: «Տնտեսական հրաշք» մեր երկրում կկատարվի, թե ոչ, դժվար է ասել: Մեզ պարզապես մնում է սպասել եւ հուսալ: ԳԱՅԱՆԵ ՊԻՏԵՐԻ

ՍԵՄԻՆԱՐ

«Մարդու իրավունքները կալանավայրերում»

Երեկ, փետրվարի 16-ին, ՆԳ նախարարության մշակույթի պալատի նիստերի դահլիճում իր աշխատանքն սկսեց «Մարդու իրավունքները կալանավայրերում» թեմայով եռօրյա սեմինարը, որը կազմակերպել էին ՀՀ ներքին գործերի նախարարությունը եւ ժողովրդավարության ու մարդու իրավունքների կենտրոնը: Մասնակիցների թվում էին ներքին գործերի համակարգի մեծաթիվ աշխատակիցներ, արտաքին գործերի, արդարադատության, առողջապահության նախարարությունների, դատախազական համակարգի պաշտոնատարներ, միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Սեմինարը բացեց եւ վարում էր «Ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքների կենտրոնի» (ԺՄԻԿ) տնօրեն Վլադիմիր Կարմիրշալյանը:

ՀՀ ՆԳ փոխնախարար Ռուդիկ Յովակիմյանն ընդգծեց նման սեմինարի գումարման խիստ կարեւորությունը, ուշադրություն հրավիրելով այն փաստի վրա, որ դա առաջինն է ողջ հետխորհրդային տարածքում: «Դեռեւս ոչ հեռու անցյալում, ասաց փոխնախարարը, կալանավայրերում պահվող մարդկանց սոցիալական եւ իրավական վիճակի մասին տեղեկատվությունը գտնվում էր երկաթե վարագույրի փակի տակ: Այժմ ոչ միայն վիճակն է այլ, այլեւ ազատազրկման վայրերում գտնվող մարդկանց իրավունքների եւ արժանապատվության պահպանման նկատմամբ մոտեցումներն են այլ: Վերացվել են նախկին օրենսդրությամբ գործող սահմանափակումները հարազատների հետ տեսակցությունների, առաջին անհրաժեշտության պարագաներ ձեռք բերելու, ուղղիչ աշխատանքային գաղութներից կարճաժամկետ արձակուրդների եւ այլ հարցերում»: Պարոն Յովակիմյանն ընդգծեց, որ առայժմ բացակայում է անհրաժեշտ օրենսդրական դաշտը, կան բազմաթիվ դժվարություններ (մասնավորապես՝ տնտեսական բնույթի), սակայն թե մեր պետությունը, թե ՆԳ նախարարությունը հաստատակամորեն գնում են տվյալ հարցում նույնպես քաղաքակիրթ պետությունների շարքում կանգնելու ճանապարհով:

Իր կարճառոտ խոսքում կալանավայրերում գտնվողների առողջության պահպանման խնդիրներին անդրադարձավ ՀՀ առողջապահության փոխնախարար Դերենիկ Դումանյանը:

Սեմինարի մասնակիցներին ողջույնի խոսքով դիմեց ՄԱԿ-ի փախստականների գործերով Գերագույն հանձնակատարի հայաստանյան գրասենյակի ղեկավար, ԺՄԻԿ-ի խորհրդակցական հանձնախմբի նախագահ Ռոբերտ Ռոբինսոնը, որը գոհունակություն հայտնեց մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարության ուղղությամբ Հայաստանում կատարվող քայլերից, դրա վկայություններից մեկը նկատելով նաեւ փաստորեն միջազգային բնույթ ունեցող տվյալ խորհրդաժողովը:

Միջազգային Կարմիր խաչի պատվիրակության ներկայացուցիչ պրն. Գորդանը գոհունակությամբ նշեց, որ Հայաստանը հետխորհրդային տարածքի առաջին երկիրն է, որը միջազգային գթասրտական այդ կազմակերպության առաջ լիովին բացել է իր բոլոր ազատազրկման վայրերի դռները եւ հնարավորություն է ստեղծել անհրաժեշտ օգնություն ցույց տալու «սոցիալական եւ իրավական առումով ամենաանպաշտպան խավերի ներկայացուցիչներին»:

Սեմինարի առաջին օրը լսվեց պրոֆեսոր Լիվինգստոնի «Մարդու իրավունքների եւ բանտարկյալների վերաբերյալ եվրոպական կոնվենցիաներ» զեկուցումը: Ծրագրով նախատեսվում է նաեւ լսել պրոֆ. Ս. Մնդաբեկյանի «Հայաստանի կալանավայրերի ներկա վիճակը» զեկուցումը, այցելություններ կանանց եւ անչափահասների դաստիարակչական աշխատանքային գաղութներ, խիստ ռեժիմի հիմնարկություն, Էջմիածին եւ այլն: Նախատեսվում են հանդիպումներ մարդու իրավունքներով զբաղվող հայկական ոչ կառավարական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների եւ լրագրողների հետ:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

ԱՄՆ դեսպանը ողջունում է ինտերնատի բնակիչներին

Երեկ, Շահումյանի շրջանի 4-րդ գյուղի առօրյան սովորականից տարբեր էր. այստեղ էին ժամանել Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Պիտեր Թոմսոնը եւ տիկին Քեյթ Թոմսոնը, ՀՕՖ-ի տնօրեն Ռոյ Քեշիշյանն ու տիկին Սոսի Քեշիշյանը, հյուրեր: Առիթը ինտերնատի 1981 թվականին կառուցված մասնաշենքի տանիքի կառուցման աշխատանքների ավարտն էր, որ իրագործվեց ԱՄՆ գյուղդեպարտամենտի, Հայ օգնության ֆոնդի եւ սոցիալական ապահովության նախարարության համատեղ ջանքերով: Շինարարական աշխատանքներն իրականացրել է «Էլիտա» շինարարական ֆիրման ամերիկյան կառավարության կողմից հայ ժողովրդին որպես մարդասիրական օգնություն տրամադրված կարագի սիմվոլիկ գներով վաճառքից գոյացած գումարով:

Հյուրերի վրա լավ տպավորություն թողեց ինտերնատի շենքի ներքին կոկիկ հարդարանքը: Մասնավորապես, դեսպանի տպավորությամբ «ինտերնատի դժվարությունների հիմնական մասն անցյալում է, խնամյալների տրամադրությունը եւ ընդհանուր մթնոլորտը գոհացուցիչ»: Հյուրերը ծանոթացան ինտերնատի բնակիչների առօրյային եւ կենցաղային պայմաններին, ճաշացանկին, լսեցին ինտերնատի երգչախմբին եւ նույնիսկ պարեցին նրանց հետ:

Տուն-ինտերնատը գործում է 1950 թվականից: Այն այսօր հյուրընկալում է 180 խնամյալների (փախստականներ Ադրբեջանից, երկրաշարժից հետո անօթեւան մնացած մարդիկ, հաշմանդամներ, ծերեր Հայաստանի տարբեր շրջաններից, որոնք հանգամանքների բերումով ստիպված են այստեղ անցկացնել իրենց կյանքի մայրամուտը):

Ինտերնատն ունի բազմաթիվ հոգսեր, չլուծված խնդիրներ, բայց ինչպես նշեց հաստատության տնօրեն Ռամոնա Կասյանը (նա այստեղ աշխատում է 15 տարի, որից 8-ը՝ տնօրենի պաշտոնում), գլխավոր մտահոգությունը մասնաշենքի տանիքն էր, ավելի ճիշտ՝ տանիքի բացակայությունը, այստեղից բխող շատ հետեւանքներով: 8 տարի շարունակ ինտերնատի տնօրենությունը դիմում էր համապատասխան պետական ատյաններին, սակայն տանիքի վերանորոգման համար միջոցներ չէին գտնվում: Սակայն ՀՕՖ-ին հասցեագրված մի նամակը բավական եղավ խնդիրը լուծելու համար: Այս հարցում մեծ էր տեր եւ տիկին Քեշիշյանների, տիկին Նաիր Բագոյանի եւ Թումանյանի աջակցությունը, ասաց ինտերնատի տնօրենը: Տանիքը (շուրջ 3000 քառ. մ մակերեսով) տեղադրվեց ռեկորդային արագությամբ՝ շուրջ 2 ամսում: Ընթացքի մեջ են շենքի ներքին հարդարման, էլեկտրահաղորդման գծերի վերականգնման եւ սանտեխնիկական համակարգի կարգավորման աշխատանքները: Այդ աշխատանքների համար նախատեսված 50 հազար դոլլար գումարից ծախսվել է 40 հազարը: ՀՕՖ-ի տեսուչները վերահսկում են դրամական միջոցների նպատակային օգտագործումը:

Ինտերնատն օգտվում է ԱՄՆ գյուղդեպարտամենտի (հանձին ՀՕՖ-ի) հովանավորությունից, որի տրամադրած միջոցներով շուրջ կիսով չափ ապահովվում է խնամյալների սնունդը: Ինտերնատին օգնում են այլ ամերիկյան կազմակերպություններ նույնպես: Մասնավորապես, անցյալ տարի մոտ 100 կգ սերմացու տրամադրեց «Հայ տեխնոլոգիական խումբը», որի շնորհիվ ինտերնատի օժանդակ տնտեսությունը հնարավորություն տվեց շուրջ 6 ամիս թարմ բանջարեղենով ապահովել ինտերնատի բնակիչներին:

Ամերիկյան կողմը խոստացավ շարունակել ինտերնատին ցուցաբերվող օգնությունը: Ավելացնենք, որ, մասնավորապես, տիկին Քեշիշյանի մարդասիրական ծրագրերում ընդգրկված են Նորքի ծերանոցը եւ ոսկրաբորբոքումից տառապող երեխաները:

Լ. Պ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մամուլ

Ասում են, որ 1930-ական թթ. ՀԿԿ կենտկոմի բյուրոյի նիստերը չէին գումարվում, մինչ չժամանեին ՆԳ ժողկոմը և «Պրավդայի» Հայաստանի սեփական թղթակիցը: Չգիտեմ, որքանով է դա համապատասխանում իրականությանը (իհարկե, լրագրողի մասով), սակայն թվում է՝ ճշմարտությանը մոտ բան է: Չէ որ անցյալում մոսկովյան, ավելի ճիշտ «կենտրոնական» մամուլի սեփական թղթակիցները գաղափարախոսական համակարգի գործող, ընդ որում, ազդեցիկ անձանցից էին, իսկ «Պրավդայի» ու «Իզվեստիայի» ներկայացուցիչները մտնում էին հանրապետության (և ոչ միայն Հայաստանի) կուսակցական-պետական վերնախավի մեջ: Սեփական թղթակցի ձեռնարկություն կամ շրջան ժամանելը երեւույթ էր ղեկավարության համար, քանի որ թերթի միջոցով բարձրացված հարցը կարող էր ավելի հեշտ լուծվել, քան միութենական ատյաններ առաջարկություններ մտցնելով ու քննարկելով: Այդ արտոնյալ լրագրողների հետ հաշվի էին նստում ու շփման էին ձգտում կենտկոմի քարտուղարն ու նախարարը, շրջանի ղեկավարն ու շարքային լրագրողը: Չմոռանանք նաեւ, որ կենտրոնական թերթում արծարծված հարցը պետք է անպայման քննարկման առարկա դառնար, առավել եւս, եթե գրածը քննադատական բնույթ էր կրում, կամ խոսքը թերությունների ու թերացումների մասին էր: Այս ամենը, ինչպես բացատրում էին, բխում էր մամուլի լենինյան բանաձեւից՝ որ այն ոչ միայն կոլեկտիվ քարոզիչ, այլեւ կոլեկտիվ կազմակերպիչ է:

Նախազգուշացնեմ, որ ընթերցողին չթվա, թե կարոտախտով տառապող հեղինակը համույթով ու երանությամբ հիշում է անցած-գնացածը: Ոչ, ամենեւին էլ ոչ: Ասածս այն բանի համար է, որ այսօրվա ընթերցողը, առավել եւս երիտասարդը, ավելի ցայտուն պատկերացնի անցյալի բարքերը:

Տարիներ առաջ մոսկովյան մամուլի սեփական թղթակից դառնալը դյուրին գործ չէր. այդ աշխատանքը վստահում էին փորձառու, հեղինակավոր լրագրողներին: Այսօր փոխվել են ժամանակները, հետեւաբար նաեւ մոտեցումները, եւ թղթակից դառնալը անհամեմատ ավելի հեշտ է, առավել եւս արտահաստիքային...

Սեփական թղթակցի ինստիտուտի տասնամյակներ շարունակ անսասան ու անառարկելի թվացող ինստիտուտն առաջին ճեղքվածքը տվեց 88-ի փետրվարին, երբ «Պրավդան» տպագրեց հոդված կապված ղարաբաղյան միտինգների հետ: Այդ նյութի մեջ Մոսկվայում, Ստարայա հրապարակում (ԽՄԿԿ կենտկոմի այն ժամանակվա նստավայր) ամբողջական պարբերություններ էին ավելացվել լրագրողների գրածին: Վրդովված ժողովուրդը, որը թվում է, անտարբեր էր թերթերի հրապարակումներին, առաջին անգամ խիստ արձագանքեց կենտրոնական թերթի հրապարակմանը: ՀԿԿ կենտկոմի հրատարակչության մոտ հավաքված բազմությունը պահանջում էր «Պրավդայի» թղթակցին: Երեւի թե առաջին անգամ էր, որ հասարակությունը ընբռնեց սեփ. թղթակցի դերը, տեղը: Հետեւեց սեփ. թղթակցի բողոքը, բաց նամակը Մոսկվա, առաջին անգամ խորհրդահայ լրագրողը չցանկացավ լինել համակարգի պտուտակ: Հակահարվածը անմիջական էր ու արագընթաց՝ նա ազատվեց աշխատանքից:

Ահա այդ ժամանակ էր, որ ավարտվեց ժուռնալիստիկայում սեփ. թղթակիցների դարը:

...Ճիշտն ասած, չեմ նախանձում 1988-90 թթ. աշխատած սեփ. թղթակիցներին: Այդ տաղանդավոր լրագրողներն անցոր էին որեւէ բան անել խմբագրության ու նրա գերագույն ղեկավարության՝ կուսակցության դիկտատի դեմ:

Այս ամենին զուգահեռ ղսակազբոծվում էր սեփական թղթակցի կերպարը, որը դարձավ «Мальчик для битья» ինչպես Մոսկվայում («չէր ցանկանում օգնել կենտրոնին հաղթահարելու ազգամիջյան խնդիրները, ազգայնական էր, սերտաճել էր տեղի իշխանությունների հետ» և այլն) և Երեւանում (օտարի ծառաներ, Մոսկվայի լրտեսներ էին, տնից կեղտը հանողներ էին, հայ չէին, գրեթե միայն դրականը):

ԽՍՀՄ-ի ու կուսակցական համակարգի հետ միասին առաջին մեղադրանքներն ի չիք եղան, իսկ երկրորդ՝ կասկածները մնացին, ուժեղացան եւ մեկ-մեկ նույնիսկ հնչում են իշխանության միջանցքներում, մամուլի էջերում:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցական կետը Երեւանում հիմնվեց ուղիղ 5 տարի առաջ, նույն այն օրերին, երբ լույս աշխարհ եկավ «Ազգ» թերթը: Մինչ 1991 թվականը գործակալության կոլեկտիվ թղթակցի դերը կատարում էր Արմենպրեսը: Ազգամիջյան կոնֆլիկտների լուսաբանումը հանրապետական գործակալությունների կողմից չէր գոհացնում Մոսկվային եւ այդ ժամանակ սկսեցին ստեղծվել ՏԱՍՍ-ի թղթակցական կետեր միութենական հանրապետություններում: Հերթը հասավ Երեւանին, եւ կայքերի վարչությունն ընտրեց տողերիս հեղինակին, որը մինչ այդ համարյա 7 տարի աշխատել էր Արմենպրեսում, եղել էր ՏԱՍՍ-ի խմբագիր ստաժոր արտասահմանում, ավագ խմբագիր, եւ մի քանի ամիս էլ պաշտոնավարել կենտկոմում:

«Նյութերը ուղարկեք սուրհանդակով, կամ էլ եկող մեկնումեկի հետ, եթե անհրաժեշտ է, ծածկագրով», ասաց, ճանապարհելով ինձ նոր աշխատանքի, ՏԱՍՍ-ի այն ժամանակվա գլխավոր տնօրեն Լեւ Սպիրիդոնովը:

«Լեւ Նիկոլաեւիչ, բայց չէ որ ես տուն եմ գնում, վախենալու բան չունեմ, ումի՞ց թաքցնեմ ինձ», ասացի ԽՄԿԿ կենտկոմի անդամության թեկնածու տնօրենիս: Սենս ռազմամակարդակ էր ինձ ճանապարհում:

Վերադառնալուց հետո սկսվեցին ոչ դյուրին օրերը: Հայաստանի նորընտիր ղեկավարությունը մի քանի ամիս չէր ցանկանում հավատարմագրել ասելի կենտրոնի հեռագրական գործակալության թղթակցին: Բանը հասավ այնտեղ, որ Երեւանի այն ժամանակվա քաղաքապետը նամակ ուղարկեց Մոսկվա, հայտարարելով, որ նպատակահարմար չի համարում ՏԱՍՍ-ի թղթակցական կետի բացումը Հայաստանում:

Ինչ եղել՝ եղել է: «Չախության մանկության հիվանդության» առաջին ախտանշանները անցան: Երեւանում սկսեցին հասկանալ, որ ՏԱՍՍ-ի պես համաշխարհային գործակալության կամ ռուսաստանյան մամուլի այլ թղթակիցների ներկայությունը մոտավորապես նույն է, ինչ, ասենք, ամերիկյան համալսարանինը կամ իրանական առեւտրականներինը: Չկամությունը փոխարինվեց չեզոքությամբ եւ անտարբերությամբ, որը տեւում էցայսօր:

Բանը հասավ նրան, որ սեփ. թղթակիցներին չեն համարում հայ լրագրող: Ի դեպ, նույն մոտեցումն են դրսեւորում մի շարք դեսպանություններ. օրինակ, ԱՄՆ-ի, Իրանի եւ այլն: Չենք ասում, որ ընդունելությունների կարոտ ենք, բայց գոնե մամուլի ասուլիսների կանչեն:

Ի դեպ, ԱՊՀ մի շարք պետություններում ավելի մեծ ուշադրություն են դարձնում մոսկովյան մամուլի թղթակիցներին, ավելի արդյունավետ են օգտագործում իրենց ներկայացրած խմբագրությունների հնարավորությունները: Քաղցի իմ կոլեգան մեկ-մեկ նույնիսկ դժգոհում է, որ հրավիրում են ուղեկցելու Ադրբեջանի նախագահին, եթե վերջինս անգամ մի քանի ժամով է մեկնում Մոսկվա կամ այլուր:

Ճիշտ չէր լինի սեփական թղթակիցների կյանքը նկարագրել միայն մռայլ գույներով: Հայաստանում քիչ չեն այն ղեկավարները, որոնք գիտակցելով այս լրագրողների հոգսը, օգնում ու աջակցում են նրանց: Այդ թվում՝ նաեւ նախարար Գրիգոր Պողպատյանին ու նրա ղեկավարած ՀՀ կապի նախարարության համակարգի ղեկավարներին, հատկապես միջքաղաքային հեռախոսակապի անձնակազմին:

Տողերիս հեղինակը կարող է հիշել նաեւ բեղմնավոր ու արդյունավետ համագործակցությունը ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայության հետ՝ այն ժամանակահատվածում, երբ նախագահի մամլո քարտուղարներն էին Ռուբեն Շուգարյանն ու Արամ Աբրահամյանը, համագործակցությունը Արմենպրեսի տնօրեններ Աշոտ Անտոնյանի եւ Տիգրան Հակոբյանի հետ:

Մեծ հույսեր ենք կապում նորաստեղծ տեղեկատվության նախարարության հետ, ուր առայժմ չեն հետաքրքրվել սեփ. թղթակիցների աշխատանքով...

Հուսանք, որ նախարարությունը կմշակի ու կառավարության մակարդակով կհաստատի օտար մամուլի ներկայացուցչի միասնական փաստաթուղթ: Մինչդեռ դա պետք անի ԱԳՆ-ն, ԽՄՀՄ ու ՊՆ ԱԳՆ-ի նմանությամբ: Այսօր Հայաստանում չկա օտար մամուլի ներկայացուցչի անձը հաստատող փաստաթուղթ, որը ընդունված լինի ոչ միայն ԱԳՆ-ի, այլեւ բոլոր նախարարությունների ու գերատեսչությունների, իրավապահ մարմինների կողմից:

Փորձելով հեռանալով նյութի ընդհանուր թեմայից, ասեմ, որ ժամանակն է մտածել լրագրողի քարտ, որը տրվի իրավասու հանձնաժողովի կողմից եւ նորոգվի տարին մեկ, ինչպես դա արվում է քաղաքակիրթ երկրներում: Այսօր մեզանում լրագրող կարող է դառնալ ցանկացած ոք, անկախ կրթությունից, նախասիրություններից եւ այլն՝ դրա համար բավական է թերթել մեր պարբերականները, ներկա լինել մամուլի ասուլիսներին կամ այլ միջոցառումների:

Այսօր սեփական թղթակիցների կորպուսի հարգված ավագներն են Զորի Բալայանը, որը «Լիտերատուրնայա գազետայի» թղթակիցն է 1975 թվականից եւ Սերգեյ Բաբլումյանը, որը «Իզվեստիայում» Հայաստանը ներկայացնում է արդեն 20 տարի: Բացի այդ, մեր հանրապետությունում գործում են նաեւ ՌԻԱ Նովոստի գործակալության, «Կոմսոմոլսկայա պրավդա», «Պրավդա», «Նեզավիսիմայա գազետա», «Սեգոդնյա», «Մոսկովսկիե նովոստի» թերթերի, Ռուսաստանի ՕՌՏ, Ռուսաստանի հեռուստատեսության, «Մայակ» ռադիոկայանի, մի շարք այլ լրատվական միջոցների թղթակցական կետեր (թող ների՛ն այն գործընկերները, որոնց խմբագրությունը չհիշատակեցի):

Գիտակցելով մեր դերը ռուսաստանյան ու համաշխարհային շրջանակներում Հայաստանի մասին կարծիքի ձեւավորման գործում, մենք՝ մոսկովյան սեփական թղթակիցներս, շարունակում ենք աշխատել, հաղորդելով լուրեր մեր հայրենիքի մասին, մեր դժվարին, ոչ միանշանակ առօրյայի մասին: Աշխատում ենք, ուշադրություն չդարձնելով քաղությունների, մեզ համարելով նախ եւ առաջ հայ լրագրողներ: Մոտ ժամանակներս երեւի թե ասոցիացիա կամ ակումբ ստեղծենք, որ կարողանանք ներկայացնել եւ, անհրաժեշտության դեպքում, պաշտպանել մեր կորպուսի շահերը: Վերջերս աշխատանքներ են տարվում Հայաստանի մամուլի ազգային ակումբ ստեղծելու ուղղությամբ, ուր կլինի միայն կոլեկտիվ անդամություն, եւ, հետեւաբար, սեփ. թղթակիցներս իրավունք չենք ունենա անդամակցել: Ուրեմն, պետք է միավորվել...

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ո՞ւմ բաժինն է բաժնետիրական գործակալությունը

«Արմենպրես» լրատվական գործակալությունը պատրաստվում է դառնալ բաժնետիրական ընկերություն: Ինչ է սա նշանակում: Արդյո՞ք կարգավիճակի փոփոխումը ըստ էության որեւէ բան կփոխի: Ինչպես պնդում է տնօրեն Տիգրան Հակոբյանը, գործակալությունը ապապետականացվում է: Որպես անցումային փուլ՝ արդեն պետության բյուջետային հիմնարկություն. նրանք կրում են շրջանին բնորոշ բոլոր դժվարությունները: Կարգավիճակը թույլ չի տալիս մեծ ներդրումներ անել եւ համապատասխանաբար զարգացնել բազան, քանի որ ծախսած ամեն լուման վերահսկվում է վերադաս մարմինների կողմից: Ընդունված է, որ պետական գործակալությունը կամ ապատեղեկացնում է, կամ ինչ-որ ինֆորմացիա է թաքցնում: Տնօրենը հույս է հայտնում, որ ապապետականացման շնորհիվ կավելանա թե ներսի, թե դրսի բաժանորդների վստահությունը: Լուծման կարոտ մյուս խնդիրը լրագրողների վարձատրության հարցն է: Դեռ մի քանի տարի տեղեկատվության ոլորտի աշխատողների վարձատրությունն անհրաժեշտ մակարդակի չի հասնի: Ընկերության բաժնետիրացումը կձեւավորի սեփականատիրոջ հոգեբանություն, որը, տնօրենի կարծիքով, ավելի շատ դինամիկա կհաղորդի գործակալության աշխատանքներին:

– Պետական լրատվական միջոցները հնարավորություն ունեն ստանալու այն ինֆորմացիան, որը մյուսների համար փակ է: Խոսքը ոչ թե պետական գաղտնիքի, այլ ընթացիկ լուրերի մասին է, որոնց համար, հատկապես վերջին շրջանում, ավելի հաճախ ենք հայտնվում փակուղու մեջ: Չե՞ք վախենում, որ կարգավիճակի փոփոխությամբ դուք եւս կկանգնեք այդ փաստի առաջ:

– Մենք արդեն հայտնվել ենք: Տարբերություն մեր եւ ձեր միջեւ չկա: Պետական ինստիտուտները Հայաստանում, եւ ոչ միայն նրանք, փակ են: Տալիս են միայն այն ինֆորմացիան, որն իրենց պետք է: Ամեն մի պետական հաստատություն հանրային հարաբերություն է ուղարկում իրենց մամուլի կենտրոնին հաղորդումների կամ ծեծլոմեդների մասին: Մյուս դառա-

գաներում, հավաստացնում եմ, նրանք բացարձակապես տեղեկություն չեն տալիս ոչ պետական լրատվական միջոցներին, ոչ էլ մյուսներին: Ինչ վերաբերում է օպերատիվությանը, առայժմ մեր լրագրողները ռեալապես չեն զիջում մյուս գործակալությունների լրագրողներին: Բայց հաճախ ստիպված ենք նստել եւ սպասել պետական տեսակետներին, պետական ինստիտուտների լրատվական կենտրոնների տեղեկություններին: Մենք արդեն փորձում ենք շրջանցել դա: Երբ նախնական ինֆորմացիա ենք ունենում ոչ պաշտոնական այն աղբյուրներից, որոնց վստահում ենք, հաղորդում ենք: Բայց կարգավիճակը ստիպում է մեզ սպասել, եւ լրատվության ուշացումը չեզոքացնում ենք լիիրավ ճշգրտությամբ եւ պետական տեսակետը բաժանորդներին հասցնելով:

– Դուք ծանոթ եք բազմաթիվ պետությունների փորձին: Այնտեղ ինչպե՞ս է դրված այդ խնդիրը:

– Ոչ: Բայց նրանք ինչ-որ ճանապարհ են անցել: Հստակ օրենսդրական դաշտ ունեն: Հայաստանում այդ օրենսդրական բազան չկա: Գերմանիայում պետական մարմինների կողմից լրատվություն չտալու համար կարող են ենթարկվել բավական լուրջ քրեական պատասխանատվության: Մեզ մոտ նորմատիվային ակտեր չկան, որ կարգավորեն այդ աշխատանքը, եւ այն միայն հիմնված է բարեկամության, բարեհաճության հիմքերի վրա:

Կա նաեւ մյուս կողմը: Լրագրողը, մամուլը ստեղծված են այն բանի համար, որ ինֆորմացիան ինչ-որ ձեւով կորզեն, ստանան: Դրանում էլ է այդպես: Ամեն մի պետական, նույնիսկ սեփական կառույց՝ գործարար, տնտեսական, ֆինանսական, փակ է լրագրողների համար, եւ լրագրողի հնարամտությունից է կախված ինֆորմացիայի ձեռքբերումը: Արեւմտյան թերթերում կարելի է տեսնել լրագրողական հնարամտություններ, որոնցում առկա տեղեկությունները քաղել են գաղտնի աղբյուրներից, գնել են նույնիսկ: Չմոռանանք, որ ինֆորմացիան ոչ միայն տրվում է, այլեւ գնվում:

Հիշյալ խնդրում մեղավոր եւ նոր ձեւավորվող մեր լրատվական դաշտն է, եւ նոր ձեւավորվող պետական ինստիտուտները: Երկուսեք անպատրաստվածությունը թույլ չի տալիս լիարժեք բաց լրատվական դաշտ ունենալ: Նոր պետություն ենք, նոր մարդիկ ենք լրատվության մեջ՝ հին մտածելակերպով: Անգամ նորերը: Բազմաթիվ տարաներ ունենք, որ հոգեկան հոգեբանության հետ են կապված: Արգելակներ ունենք իրենցս մեր մեջ: Փոքր պետություն ենք՝ բոլորս իրար բարեկամ: Կապեր ունենք, եւ եթե մի բան գրենք մեկի մասին, մյուսի մասին չենք գրի: Այդ պարագայում առաջինի մասին էլ չենք գրում: Մենք մեր ինքնագնահատականը ենք ուզում, ընդօրինակել այլ պետությունների մամուլի աշխատանքը: Այդպես հնարավոր չէ: Երեւի կձեւավորվեն մեր կանոնները:

– Մամուլի եւ զանգվածային լրատվության ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածում հաստատվում է տեղեկություններ ստանալու լրագրողի իրավունքը: 27-րդ հոդվածը եզրափակվում է այսպես. «Արգելվում է խանգարել լրագրողին իր մասնագիտական պարտականությունները կատարելիս»: Օրենքի լրամշակման մեջ չի՞ հասկացվում արդյոք, թե ինչ տույժեր, պատիժներ են նախատեսվում լրագրական աշխատանքը արգելակողներին:

– Արմենպրեսին ոչ ոք չի հրավիրել աշխատելու այդ նախագծի վրա: Չգիտեմ ով է պատրաստում այն ընդհանրապես: Զանգվածային լրատվության միջոցների բնագավառում ինչ-որ հետաքրքիր միտում կա. մինչ օրինագծերի կամ իրավական ակտերի վրա աշխատում են այն մարդիկ, որ զբաղ են այդ բնագավառում, ովքեր չեն հասկանում կամ բնագավառի հետ որեւէ առնչություն չունեն: Հուսով եմ, որ այս անգամ դա չի կրկնվի: Լավ օրենք ստեղծելը արագավորության հետ ոչ մի կապ չունի: Եկեք խոհեմություն ցուցաբերենք, բայց դաշտ չխեղաթյուրենք: Դա կապված է միայն մասնագիտական ունակությունների եւ լայն շրջանակների հետ, որոնք պետք է աշխատեն այդ օրենքի վրա: Օրենքը մի նստով չի ստեղծվում: Լինելով պետական լրատվական գործակալության ղեկավար՝ բացարձակապես տեղյակ չեմ, ինչպես են աշխատանքներն ընթանում:

Ավելի ուշ իմացանք, որ Արմենպրեսը բաժնետիրական դառնալով՝ կշարունակի մնալ պետական տեսակետները տարածող գործակալություն: Այսինքն, բաժնետերերի փաթեթի մեջ պետությունն իր առյուծի բաժինը կունենա: «Բոլոր պետություններն պետական գործակալություններ ունեն, նույնիսկ ամենաժողովրդավարականները: Պետական ինստիտուտները նրանց միջոցով են իրենց տեսակետը հասցնում հասարակությանը՝ թե ներսում, թե՝ դրսում: Այլ հարց է, թե ինչքանով է դա նրանց հաջողվում»: «Իսկ արդյոք այդ դերը ստանձնելու համար մրցակցություն կլինի՞ լրատվական գործակալությունների միջեւ» մեր հարցին պրն. Հակոբյանը հստակ բացասական պատասխան տվեց:

Ոչ հարկավոր երկրի պետական գործակալությունը եւս հարկ է համարում վաճառել իր արտադրանքը: Հետաքրքիր է, երբ մեր երկիրը դառնա հզոր եւ հարուստ, վաճառականի հոգեբանության գործոնը կդադարի՞ գոյություն ունենալ:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

«Եվ վիշապներն են թռչում, եւ կապույտ թռչուններն են պարում»

Փետրվարի 19-ին չին ժողովուրդը տոնելու է Ամանորը՝ լուսնային օրացույցով

Ամանորյա տոնակատարությունները, ինչպես միշտ, շարունակվում են մի քանի օր եւ նշվում մեծ հանդիսավորությամբ ու հինավուրց ավանդական սովորույթներով: Ստորեւ ներկայացնում ենք չինական Ամանորի Գարնան տոնի եւ լայն տարածում ստացած Լապտերների տոնի ու մայրաքաղաք Պեկինի հետ կապված մանրամասներ, որոնք անկասկած կհետաքրքրեն մեր շատ ընթերցողների:

Գարնան տոնը

Ամեն տարվա ձմռան վերջին, գարնան նախաշեմին, ըստ ավանդության, հանդիսավոր եւ ուրախ մթնոլորտում նշվում է առաջին ավանդական տոներից մեկը՝ Գարնան տոնը: Նախկինում այս տոնը նշում էին մինչեւ Նոր տարի, որով չինացիները առաջնորդվում էին հազարամյա տարիների ընթացքում: Գարնան տոնը համընկնում է առաջին ամսվա առաջին օրվա հետ (ըստ Գրիգորյան օրացույցի հունվարի վերջի կամ փետրվարի սկզբի ինչ որ մեկ օրվա հետ): Սինհայի հեղափոխությունից հետո Չինաստանում սկսեցին ղեկավարվել Գրիգորյան օրացույցով, եւ որպեսզի հեշտությամբ զանազանեն եվրոպական Նոր տարին ըստ լուսնային օրացույցի, վերջինս սկսեց անվանվել Գարնան տոն:

Գարնան տոնի ի հայտ գալը անկասկած կապված էր դաշտային աշխատանքների հետ: Հին ժամանակներում Նոր տարվա նախօրյակին մարդիկ երկնքի եւ երկրի աստվածների համար ծիսակ էին անում, հիշում էին իրենց նախնիներին ապավինելով հարուստ բերքի եւ բոլոր ձեռնարկումների հաջողությանը: Թեեւ Գարնան տոնը համընկնում է առաջին ամսվա առաջին օրվան, սկսում են նախապատրաստվել դեռեւս հին տարվա տասներկուերորդ ամսից, եւ որքան մոտենում են տոնական օրերը, այնքան ավելի աշխույժ է դառնում մթնոլորտը: Հին տարվա տասներկուերորդ ամսվա 8-րդ օրը շատ ընտանիքներում եփում են շիլա (լաբա):

Լաբան եփվում է բրնձից ու ավելացվում է շաքարից (կորեկի նման հացահատիկ), կոչյան բրնձից, գաոլյան (չինական կորեկ), կարմիր լոբի, ընկույզի միջուկ եւ գետնընկույզ: Դա արտահայտում է մարդկանց ցանկությունները, որոնք ձգտում են տեսնել հասկավոր կույտերի հարուստ բերք: Տասներկուերորդ ամսվա քսաներեքերորդ օրը հիշում են Ցզաովանին՝ ընտանեկան օջախի աստծուն: Խոհանոցի պատին ամրացնում են նրա նկարը եւ առջեւը դնում քաղցրավենիք: Կա մի համոզմունք, որ ուտելով քաղցրավենիքը, Ցզաովանին, երբ ներկայանա երկնային վեհապետին, կասի միայն լավ բաներ մասին: Ճիշտ է, այսօր այդ նախապաշարմունքը արդեն վերացել է: Գարնան տոնին չինական քաղաքներում եւ գյուղերում զարդարում են սենյակները նոր նկարներով (նյանխուա): Մեծ մասամբ դրանց բովանդակությունը արտահայտում է ուրախություն ու բարեկեցություն, օրինակ, առողջ եւ գեր մանուկը ոսկյա ձկնիկը ձեռքին, դրակոնյան նավերի մրցավազքը եւ այլն:

Շատ տների դռներին փակցնում են չունլյան: Այն գրում են կարմիր թղթի վրա, բովանդակությունն արտահայտում է երջանկություն եւ հաջողություններ բոլոր ասպարեզներում, լավ կյանք եւ հույս: Այդ սովորությունը սկիզբ է առել դեռեւս հնագույն ժամանակներից, երբ տան դռներին ամրացնում էին տան մուտքի աստծո (Մենշենի) դիմանկարը: Հին ժամանակներում մարդիկ ամրացնում էին դռներին դեղձի ծառից երկու տախտակներ (տաուֆու), որոնց վրա նկարում էին Մենշենին: 15-րդ դարում Մին դինաստիայի հիմնադիր կայսր Չժու Յուանչժանը, որը շատ էր սիրում չունլյան, հրամայեց բոլոր խոշոր եւ մանր չինովնիկներին իրենց դռներին չունլյան դնել: Այստեղից էլ առաջացել է եւ մինչեւ մեր օրերը պահպանվել Գարնան տոնի ժամանակ դռներին ծաղկագրություններ ամրացնելը: Գարնան տոնի նախօրյակին, որը կոչվում է չուսի, ամբողջ ընտանիքը հավաքվում է:

Կազմակերպվում է առատ տոնական ընթրիք, որից հետո խաղում են տարբեր թղթախաղերի մասին եւ կազմակերպում խաղեր: Շատ ընտանիքներում չեն պառկում քնելու ամբողջ գիշեր, դա անվանվում է շոուսույ՝ նոր տարվա սպասում:

Ճիշտ կեսգիշերին սկսվում է հրավառությունը, հրաժեշտ են տալիս հին տարուն եւ դիմավորում նորը: Ըստ ավանդության հին ժամանակներում մարդիկ կարծում էին, որ տեղը բերում է չար ուժը, որն ապրում է սարերում, որպեսզի նրան ետ խարույկների վրա հնդեղեգ էին վառում, այն վառելուց ճայթյուն է արձակում, որը կոչվում էր բաոչժու (հնդեղեգի ճարճատուն): Հետագայում այդ սովորությունը կորցրեց իր սկզբնական նշանակությունը եւ հնդեղեգը սկսեցին վառել ուրախ առիթների ժամանակ: Նոր տարվա նախօրեին ամբողջ գիշեր չի դադարում հրավառությունը: Առավոտյան չինացիները տոնի առթիվ այցելում են իրենց բարեկամներին ու ընկերներին: Չինաստանի հյուսիսային տարբեր շրջաններում Գարնան տոնը յուրովի են դիմավորում: Շատ շրջաններում տոնի առթիվ պատրաստում են նյանգաո՝ քաղցր շիլա կոչյան բրնձից, այդ կերակուրը եփվում է գոլորշու վրա: Դա նշանակում է տարեցտարի ավելացող բարեկեցություն: Տոնական օրերին կազմակերպվում են տոնական շքերթներ փողոցների վրա, վիշապների եւ առյուծների պարեր, այլ տոնական միջոցառումներ: «Արեւելյան» տարիներին շատ քաղաքներում կազմակերպվում է համընդհանուր վաճառի մրցույթ:

Լապտերների տոնը

Ավանդական լապտերների տոնը (չինարեն Դենցզե) ունի մի շարք այլ անվանումներ: Յուանցիաոցզե (առաջացել է քաղցր գնդիկների անվանումից, որոնք ընդունված էր ճաշակել այդ օրը): Յուանյե առաջին լիալուսինը, որի հետ դա համընկնում է: Ըստ գրավոր աղբյուրների, այդ ավանդույթը ծագել է արեւմտյան Խան դինաստիայի (206 մ. թ. ա.-25 թ.) օրոք: Ըստ ավանդության թվով 4-րդ կայսրի գահակալումը տեղի է ունեցել առաջին ամսվա 15-րդ օրը: Համաձայն լուսնային օրացույցի (առաջին լիալուսինը) մ. թ. ա. 179 թ. Լյու Խենը դուրս է եկել իր պալատից, որպեսզի հասարակ մարդկանց հետ նշի տոնը եւ այդ թվին էլ հռչակվեց որպես տոնական օր:

Սկսած Խանյան դինաստիայի ժամանակներից հասարակ ժողովուրդը տոնում էր տարեկան երեք տոն, որոնք ուղեկցվում էին զվարճանքներով լապտերների հետ: Բացի առաջին լիալուսնից, կար նաեւ Միջին լիալուսնի տոնը, որը նշվում էր 7-րդ ամսվա 15-րդ օրը ըստ լուսնային օրացույցի եւ Ուշ լիալուսնի տոնը, որը նշվում էր 10-րդ ամսվա 15-րդ օրը (ըստ լուսնային օրացույցի): Սկսած Մին-դինաստիայից (1368-1644 թթ.) արդեն քչերն էին, որոնք տոնում էին միջին եւ ուշ լիալուսինը: Ինչ վերաբերում է Խան դինաստիայի ժամանակ առաջացած Առաջին լիալուսնի տոնին, արդեն ավանդույթ է դարձել այդ տոնը ուղեկցել խաղերով եւ վիշապի տեսքով գույնզգույն լապտերներով: Տան դինաստիայի գահակալումից (618-907 թթ.) այդ տոնը ձեռք բերեց իր այժմեական հատկանիշները, ներառյալ այն սովորությունը, որ այդ օրն անհրաժեշտ է ճաշակել քաղցր սպիտակ գնդիկներ յուանսյաո: «Յանցզի սայշից գի» (Պեկինի տարեգրությունը) հնագույն տրակտատում կա գրառում, որը նվիրված է Լապտերների տոնին: Այդ փաստաթղթում ասվում է, որ «Լապտերների տոնը նշվում է ամսի 13-ից մինչեւ 17-ը: Լապտերները վառվում են միայն ամսի 15-ին: Լապտերների տոնին ներսի բակերում պատրաստված է կերակուր, կազմակերպվում է խնջույք, իսկ շուկաներում անցկացվում էին լապտերներով զվարճալիքներ: Գլխավոր փողոցներում վառում են ամենաշատ լապտերներ Դիանմեն դարպասի ու Դունսիպայլոու աշտարակի մոտ»...

Այլ վայրերում դրանք բազմակայում են: Սակայն լապտերներ կարելի է տեսնել նաեւ Դիանմեն դարպասի, Սինցզեկոու փողոցում եւ Սիսի կամարի մոտ:

Այսօրվա Լապտերների տոնը Հին Պեկինում դարձել էր ամենասիրված ժողովրդական տոնախմբություն եւ բավականին մեծ մասշտաբներ է ընդունել: Լապտերներով հիանալը դառնում է համընդհանուր զվարճանք, որը մեծ բավականություն էր պարգեւում թե հասարակ ժողովրդին, եւ թե ազնվական խավին: Մին դինաստիայի կառավարման ժամանակ Լապտերների տոնի տեւողությունը դարձավ տասը օր, իսկ հաջորդ Ցին դինաստիայի օրոք (որոնք կառավարել են 1616 մինչեւ 1911 թթ.) վերականգնվեց այն սովորությունը, որ դա պետք է տոնվի տարվա առաջին ամսվա 13-ից մինչեւ 17-ը ըստ լուսնային օրացույցի:

Ամսի 15-ին լապտերների փառատոնը ներկայացնում է այս հանրահայտ տոնի գլխավոր իմաստը: Հին Չինաստանում կային երկու տեսակի խանութներ, որտեղ վաճառվում էին լապտերներ՝ դենլինպու (որը բառացի նշանակում է խանութ) եւ դենցզիցզի (այսինքն լապտերների արհեստանոց): Տարբերությունն այն է, որ առաջինում լապտերները միայն վաճառվում են, իսկ երկրորդում եւ պատրաստվում, եւ վաճառվում: Արհեստանոցների եւ խանութների մեծ մասը կենտրոնացել է Ցյանմեն դարպասների ետեւում: Լապտերների տոնին պեկինցիները պատրաստվում էին մեծ լրջությամբ: Հենց որ վերջանում էին Նոր տարվա հանդիսությունները, արդեն նրանք սկսում էին մանրակրկիտ պատրաստվել գալիք տարվա առաջին տոնին:

Առաջին ամսվա 13-րդ օրը (ըստ լուսնային օրացույցի) կոչվում է Լապտերների ցուցադրման օր: Այդ օրը յուրաքանչյուր խանութի առջեւ ցուցադրվում են տարբեր չափի եւ գույնի, գնորդների ընտրությունը մեծ է: Դա կարելի է անվանել նախատոն: Հաջորդ 14-րդ օրն անվանվում է Լապտերների ստուգման օր: Ամբողջ Պեկինով մեկ բոլոր բարձր կետերը, ինչպես Դունսիկոուն, Դունդան եւ Սիդան կամարները, գույնզգույն զարդարանք էին ստանում: Ամսի 15-ը անվանվում էր Լապտերների գլխավոր օր:

Երեկոյան ամբողջ քաղաքը ողողվում էր գույնզգույն փայլող լապտերներով: Մարդիկ դուրս էին գալիս իրենց տներից, զբոսնում փողոցներում, հիանում լապտերներով:

Իսկ նրանք, ովքեր դրանք պատրաստում էին, մրցում էին միմյանց միջեւ, թե ում հնարանքն է ավելի հարուստ եւ առավել յուրատիպ: Ամեն տարի լապտերների տոնին փողոցները շատ զանազան ու աղմկոտ են լինում եւ մարդիկ ուրախանում են մինչեւ ուժասպառ լինելը: Մթնոլորտը կարելի է նկարագրել հետեւյալ չինական ասույթով. «Եվ վիշապներն են թռչում, եւ կապույտ թռչուններն են պարում»: «Քաղաքային բարերի նկարագրությունը» հին գրքում կա մի այսպիսի նշում. «Հայտնի մարդիկ եւ հարգված հյուրերը, սովորական մարդիկ եւ կանայք առաջին ամսվա 15-րդ օրը դուրս են գալիս զբոսանքի, ման գալիս սայլակներով, երգում երգեր եւ տրվում խրախճանքին... Կիսալուսինը եւ անհամեմատելի լապտերներն այնքան պայծառ են լուսավորում, որ գիշերն այնքան լուսավոր է, ինչպես ցերեկը»: 16-ը եւ 17-ը ընդունված է անվանել Լապտերների մինչեւ վերջ այրվելու օրեր: Այդ օրերին երեկոյան նույնպես վառում էին լապտերները, բայց դրանց լույսը այլեւս այնքան էլ պայծառ չէր լինում: Եվ վերջապես առաջին ամսվա 18-րդ օրն ըստ լուսնային օրացույցի, անվանվում էր Լապտերների հանման օր: Խանութները հավաքում էին լապտերները, դադարեցնում դրանց վաճառքը, մաքրվում էին քաղաքային կամարներն ու աշտարակները: Մարդիկ ասում էին. «Ավարտվեց լապտերների տոնը, մնում է սպասել նորին, որը կգա ուղիղ մեկ տարի հետո»:

Պեկինի մեկ օրը: Ցնցող թվեր

Տարին ունի 365 օր: Իսկ ի՞նչ է Չինաստանում այդ օրերից յուրաքանչյուրը: Երկրի տնտեսության վերլուծության նորագույն տեղեկություններն ի հայտ են բերում այնպիսի թվեր, որոնք կարող են ապշեցնել մեր ժամանակակիցին: Օրական Չինաստանում վաճառվում են միջին հաշվով 60 հազար տոննա խոզի միս, ավելի քան 10 հազար տոննա կերակրի յուղ եւ 750 հազար տոննա հացահատիկային կուլտուրաներ: Նրանց «ախորժակը» կարող է ցանկացած ֆանտաստիկ գործչի գլխապտույտ առաջացնել, բայց եւ այնպես հացահատիկի չինական շուկան բավականին երկար ժամանակ է, ինչ կարողանում է պահպանել իր կայունությունը: Շատ արտասահմանցի տնտեսագետներ ասում են, որ Չինաստանը համաշխարհային մեծ շուկա է: Միայն մեկ օրում չինացիները գնում են մոտ 60 հազար հեռուստացույց, 120 հազար ձեռքի ժամացույց, օրական Չինաստանի քաղաքներում եւ գյուղերում 10 հազար բաժանորդներ հեռախոս ունենալու իրավունք են ձեռք բերում, վաճառվում է 2 միլիոնից ավելի մետր մետաքսե գործվածք: Չինաստանի մանրածախ առեւտրում օրական ծախսվում է ավելի քան 3 միլիարդ չինական յուան, դրա 880 յուանը ծախսվում է բանկային հաշիվների վրա: Ընդ որում այդ թվերը օրեցօր բազմապատկվում են:

Օտարերկրյա հյուրերը ժամանակակից Չինաստանի մասին ասում են, որ դա «երկիր է շինարարական անտառներում»: Եվ իսկապես շինարարների կողմից քաղաքներում օրական հանձնվում է 750 հազար քառ. մետր բնակմակերես, իսկ գյուղերում 1,56 միլիոն քառ. մետր: Տարբեր տրանսպորտի միջոցներով օրական կատարվում է 18 միլիոն երթ., որը համապատասխանում է 4 սկանդինավյան երկրների՝ Շվեդիայի, Ֆինլանդիայի, Նորվեգիայի եւ Իսլանդիայի ընդհանուր բնակչության թվին:

1994 թվի ամառը միայն Չինաստանի երկաթուղու ծառայությունից օգտվել է ավելի քան 200 միլիոն ուղեւոր: Օրական այստեղ հրատարակվում է ավելի քան 6 միլիոն ամսագիր, ուղարկվում է ավելի քան 15 միլիոն նամակ, 50 միլիոն թերթ. այդ քանակությունը տեղավորելու համար կպահանջվի 400 բեռնատար մեքենա: Բաց դռների քաղաքականությունը եւ բարեփոխումները Չինաստանին բերեցին հսկայական փոփոխություններ: Այժմ ամեն օր Չինաստանում հիմնվում է 100 միլիոն դոլարի արտասահմանյան կապիտալ: Համաձայնագրերով դրա մանրամասնված օտարերկրյա կապիտալի ընդհանուր թիվը 15 տարում կազմել է ավելի քան 240 միլիարդ դոլար:

Երբ հաշվեն կարեւոր արդյունաբերական ապրանքների ամենօրյա արտադրությունը, ապա այն գերազանցում է 45 տարվա տարեկան քանակական ցուցանիշներին: Օրինակ, օրական արտադրվում է 240 հազար տոննա պողպատ, որը 1,5 անգամ գերազանցում է ամբողջ 1949 թ. արտադրված պողպատի քանակին: Օրական արդյունահանվում է 400 հազար տոննա հում նավթ, որը 3 անգամ գերազանցում է 1949 թ. արդյունահանված նավթի քանակին: Չինաստանում 5 օրում գոյացած ազգային եկամուտը հավասար է ամբողջ 1949 թ. ազգային համախառն եկամուտին:

Պատրաստեց
ՆՈՒՆԵ ՉԱԼԵՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

«Ջավախքը» նախապատրաստվում է Ջիվանու 150-ամյակին

Այս տարի «Ջավախք» հայրենակցական-բարեգործական միության առաջնահերթ նպատակն է հանդիսավոր պայմաններում նշել հայ մեծանուն աշուղ Ջիվանու 150-ամյակը: Պատմում է «Ջավախք» հայրենակցական-բարեգործական միության նախագահ, ՀՀ հանրագիտարանի գլխավոր խմբագրի տեղակալ Հովհաննես Այվազյանը:

– Ջիվանին հայ գուսանության այն սյուներից է, որի վրա կառուցվել է 20-րդ դարի հայ գուսանական արվեստը: Նրա մեղեդին ու խոսքը հայ մարդուց անբաժան են: Տարակույս չունեմ, որ մեր ժողովուրդը այս տարի մեծ շուքով կնշի իր ընտրյալ զավակի ծննդյան 150-ամյակը, և մեկ անգամ եւս բազմակողմանիորեն վեր կհանվեն Ջիվանու գիտական ու մշակութային ժառանգությունները:

«Ջավախք» հայրենակցական միությունը այդ հոբելյանի առթիվ կազմել և արդեն սկսել է մաս-մաս իրականացնել համալիր ծրագիր, որը պայմանականորեն բաժանել ենք 4 խմբի:

1-ին խմբի հարցերը կապված են գուսանի հուշարձանի պատրաստման ու տեղադրման հետ: Այս գործը սկսել ենք դեռևս 1995 թ. օգոստոսին: Հուշարձանը (2 մետրանոց, բրոնզաձույլ) պատրաստ կլինի մինչև մարտի վերջը: Հեղինակը մեր հայրենակից, քանդակագործ Բաղդասար Սարգսյանն է: Հուշարձանը տեղադրվելու է գուսանի ծննդավայրում՝ Ջավախքի Կարծախ գյուղում: Ծախսերը կատարվում են հիմնականում մեր այստեղի հայրենակիցների հանգանակած գումարներով: Հուշարձանի բացումը տեղի կունենա հունիսի վերջին շաբաթ-կիրակի օրերին, որով և կսկսվեն հոբելյանական միջոցառումները Ջավախքում:

Հարցերի հաջորդ խումբն ընդգրկում է հրատարակչական միջոցառումներ: Արդեն տպագրել ենք դասի օրացույց Ջիվանու դասկերով, նախապատրաստության ընթացքում է գուսանի 150 գործերից կազմված հատընտիրի հոբելյանական հրատարակությունը: Բավարար ֆինանսական միջոցներ ձեռք բերելու դեպքում մտադիր ենք հրատարակել նաև գրականություն Ջիվանու մասին: Այդպիսիք կան ձեռագիր վիճակում:

Հաջորդը գիտամշակութային միջոցառումներն են: Հուսով ենք, որ հանրապետության բոլոր կարող ուժերի հետ մեզ կհաջողվի հեռուստատեսությամբ ու ռադիոյով, Երևանի և մյուս քաղաքների ու շրջանների բեմահարթակներում բազմակողմանիորեն ներկայացնել Ջիվանուն:

Դիմում ենք մեր գիտության ու մշակույթի բոլոր այն գործիչներին, ովքեր ինչ-որ չափով առնչվել են Ջիվանու ստեղծագործության տարբեր հարցերին և կարող են իրենց օգտակար առաջարկություններով օժանդակել մեզ:

Պայմանավորվածություն ունենք ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրեն Լևոն Հախվերդյանի հետ գիտաժողով հրավիրել՝ նվիրված գուսաններ Ջիվանու և Հավասու (այս տարի լրանում է վերջինիս ծննդյան 100-ամյակը) գիտամշակութային ժառանգության տարբեր հարցերի քննարկմանը:

Միջոցառումների մյուս խումբը իրականացնել կարելի է միայն կառավարության մակարդակով, ուստի մենք այստեղ ընդամենը խնդրողի կամ հուշողի դերում ենք: Մտադիր ենք դիմել կառավարությանը, որպեսզի հնարավորության դեպքում թողարկվեն մետաղադրամ և փոստային դրոշմանիշ՝ «Ջիվանի-150»:

Մեզ բոլոր ատյաններում, այդ թվում նաև ՀՀ մշակույթի և տեղեկատվության նախարարություններում վերաբերվում են խիստ բարյացակամորեն, բայց կարծում եմ, ժամանակն է, որ վերջիններս նույնպես ձեռնամուխ լինեն այս հոբելյանի հետ կապված կառավարական միջոցառումների ու հանդիսավոր նիստի նախապատրաստմանը:

ՌՈԶԱՆ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Քրիստինան անչափ երջանիկ էր Ջո Դասենի հետ

Ջո Դասենի մահից 15 տարի անց անցյալ տարվա վերջերին 47 տարեկանում մահացավ նրա կինը Քրիստինան: Այդ 15 տարիները նա անցկացրել էր Փարիզից ոչ հեռու գտնվող Յենդոյ բնակավայրում՝ Ջոյի կառուցած մեծ տանը: Նա Ջո Դասենի հետ ծանոթացել էր 1971 թ. ինքնաթիռում, որը Հունաստանից թռչում էր Ֆրանսիա: Արտասովոր Քրիստինան սեւ ակնոց էր դրել իր վիշտը թաքցնելու համար: Բարձրահասակ եւ գեղեցիկ մի տղամարդ (Ջո Դասենը) կարողացել էր ոչ միայն սփոփել նրան, այլեւ ժամադրություն նշանակել նույն երեկոյան: Հյուրանոցի բարում կոկտեյլներ պատրաստելով եւ անեկդոտներ պատմելով, Ջոն կարողացել էր նույնիսկ ծիծաղեցնել Քրիստինային: Ջոն խոստովանել էր, որ ամուսնացած է եւ երբեք չի դավաճանել կնոջը: Քրիստինան պարզապես հմայված էր նրանով: Այդ օրը երկուսն էլ կարողացել էին թաքցնել իրենց փոխադարձ մեծ համակրանքը, իսկ բաժանումից հետո Քրիստինան անսպասելիորեն բացիկ է ստացել Թահիթիից, նույնիսկ չիմանալով, թե ով կարող է ուղարկած լինել:

Սակայն ճակատագրի կամքով նրանք կրկին պատահաբար հանդիպեցին, այս անգամ Փարիզում: Ջոն Քրիստինային հրավիրեց ընթրիքի: Այդ օրը Քրիստինան դարձավ նրա սիրուհին: Գրեթե 6 տարի նրանք թաքցնում էին իրենց կապը, բայց մի գեղեցիկ օր Ջոն Քրիստինային մեկնեց մի տրցակ այցեքարտեր, որոնց վրա գրված էր Քրիստինա Դասեն: 3 օր անց 1978 թ. հունվարի 14-ին տեղի ունեցավ նրանց հարսանյաց հանդեսը: Ջոն Քրիստինային բառացիորեն հեղեղում էր նվերներով: Դասենները արդեն գրեթե չէին տեսնվում ընկերների ու բարեկամների հետ: Փոխադարձ կիրքը նրանց ստիպում էր մոռանալ աշխարհում ամեն ինչի մասին, հասցնում ուժասպառության: Այդ տարի ծնված առաջին որդուն Քրիստինան անվանեց Ջոնաթան:

Սակայն Ջոյի կյանքը թելադրում էր իր օրենքները: Կրկին սկսվեցին հյուրախաղեր, մշտական շրջագայություններ, որոնց ընթացքում նրանք անբաժան էին: Առաջին գժտությունը ծագեց, երբ Քրիստինան սկսեց կոկաին օգտագործել: Ջոն ընկերացավ նրան: Ֆրանսիայում եւ Բելգիայում կատարվող անվերջանալի համերգային շրջագայությունները նրանց հյուծում էին, հասցնում նյարդային ու ֆիզիկական ուժասպառության: Երկու տարի անց, երբ ծնվեց երկրորդ երեխան, Քրիստինան արդեն մոռացել էր կոկաինի մասին:

Միեւնույն Ջոյի եւ Քրիստինայի հարաբերությունները փչացել էին: Քրիստինան տանը փաստորեն մենակ էր մնում սկեսրոջ հետ, որն ուզում էր ամեն ինչ ինքն անել: Դա նյարդայնացնում էր Քրիստինային: Նրա նախաձեռնությամբ ի վերջո 1980 թ. հունիսի 18-ին զույգն ամուսնալուծվեց: Իսկ օգոստոսի 21-ին Թահիթիից գույժ ստացվեց Ջո Դասենի հանկարծահաս մահվան մասին:

Քրիստինան չէր սիրում պատմել երեխաներին անձամբ պատահարների համար Ջոյի ընտանիքին իր հայտարարած պատերազմի մասին: Ջոյի հոր՝ ամերիկացի բեմադրիչ Ժյուլ Դասենի եւ վերջինիս կնոջ՝ դերասանուհի Մելինա Մերկուրիի հետ Քրիստինան հաշտվեց 1981 թ.:

Քրիստինայի մահից մեկուկես տարի առաջ նրա կյանքում հայտնվեց մեկ այլ մարդ, բայց նա երկրորդ անգամ չամուսնացավ, ասելով. «Ես այնքան երջանիկ էի Ջոյի հետ: Նա հազվագյուտ մարդ էր եւ այս առումով ինձ շփացրել է»: Նրա կյանքի իմաստը դարձել էին զավակները:

«ԿՈՄՍՈՄՈԼՍԿԱՅԱ ՊՐԱՎԴԱ»

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վարդանանց տոնի նպատակը ազգային տուրքի գաղափարը յուրացնելն է

Տասնամյակներ շարունակ Վարդանանց տոնը պարփակվել է եկեղեցու պատերի շրջագծում: Նկատի ունենալով տոնի դերն ու նշանակությունը հայոց նորահաս սերնդի դաստիարակության գործում, Արարատյան հայրապետական թեմը եւ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը երկաղխորհրդի եւ մի շարք նախարարությունների ու գերատեսչությունների եռանդուն մասնակցությամբ փետրվարի 15-16-ին մայրաքաղաքի ուսումնական հաստատություններում, մշակույթի օջախներում, զբոսայգիներում ու մարդաշատ վայրերում կազմակերպեցին Վարդանանց տոնին նվիրված բազմաբնույթ հանդիսություններ, որոնց մասնակից դարձան բազմաթիվ երեւանցիներ: Դրանցից մի քանիսի մասին մեր թերթն էլ գրեց: Վարդանանց պատմությունը ճանաչող մարդը պարտքի զգացում պիտի ունենա, մասնակից դառնա ազգային տուրքին: Եվ այդ տուրքը բնավ պարտադիր չէ, որ սահմանափակվի ֆինանսական ներդրումներով: Արարատյան հայրապետական թեմն այս գաղափարն էր ուզում արմատավորել մարդկանց մեջ: Փետրվարի 15-ին Վարդան Մամիկոնյան հրապարակում կայացած միջոցառմանը երեկոյան հետեւեց հետաքրքիր ծրագրով մի համերգ՝ Արամ Խաչատրյան մեծ դահլիճում: Գարեգին Սրբազանը նկատեց՝ ֆիլհարմոնիկ սրահը այս տոնի առիթով տաճարելն արդեն իսկ տուրքի ձեւ է: Վարդանանց տոնին նվիրված համերգին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի եւ երգչախմբի (խմբավար՝ Գ. Մուրադյան, դիրիժոր՝ Լ. Ճգնավորյան) ելույթից հետո «Հայաստան» հիմնադրամը վկայագրեր հանձնեց այն անձանց, ովքեր մուծումներ էին արել հիմնադրամին: Այնուհետեւ համերգի երկրորդ բաժնում ելույթ ունեցան Երեւանի կամերային նվագախումբը (գեղ. ղեկավար եւ գլխ. դիրիժոր՝ Է. Խաչատրյան) եւ Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբը (գեղ. ղեկավար՝ Հ. Չեքիջյան):

Հայտնի է նաեւ, որ մայրաքաղաքի հանրակրթական դպրոցներում փետրվար-մարտ ամիսներին «Վարդանանք եւ ազգային տուրքը» թեմայով շարադրության մրցույթ է հայտարարված: Մրցույթի արդյունքները կամփոփվեն մայիսի 28-ին: Մրցույթը անցկացվելու է 3 փուլով: Հաղթողներին տրվելու են մրցանակներ եւ պարգեւներ՝ Արարատյան հայրապետական թեմի, «Հայաստան» հիմնադրամի տնօրեն վարչության, Հայաստանի գրողների միության, ՀՀ գիտության եւ կրթության նախարարության կողմից:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

ՆԱՍՕ-ի գույքն ու գրականությունը Հայաստանի դպրոցներին

Այսօրվա կրթական համակարգի դժվարությունները հաղթահարելու համար մեր դպրոցներն ու մանկապարտեզները, կրթական մյուս հաստատությունները նաեւ գույքի խիստ կարիք ունեն:

Սախարովի անվան առաջընթացի, Մարդու իրավունքների պաշտպանության եւ գթասրտության հայկական ֆոնդը եւ «Սողիսակ» փրկարար ջոկատի վերջին համատեղ ձեռնարկումը հենց այս մտահոգությամբ էր. համագործակցել ամերիկյան հումանիտար ծրագրերի «Կաունտերպարտ» կազմակերպության եւ Ամերիկայի հայկական համագումարի հետ՝ ԱՄՆ-ի կառավարությանը ենթակա ՆԱՍՕ-ի գերմանական նստավայրերից կահույք ու գրականություն Հայաստան փոխադրելու եւ մեր կրթական հաստատություններին տրամադրելու համար:

Հումանիտար ծրագրի շրջանակներում ամերիկյան հիշյալ կազմակերպության տարածքային գրասենյակն օգնություններ է կազմակերպում նախկին Խորհրդային Միության մի քանի պետություններին (այդ թվում Ռուսաստանին, Ուկրաինային, Մոլդովային, Բելառուսին, Վրաստանին): Հայաստանին եւս նմանատիպ օգնություն տրամադրելու համար բանակցությունները «Կաունտերպարտի» հետ սկսվեցին 1995-ի փետրվարի վերջին եւ հաջողվեցին հատկապես հիշյալ կազմակերպության տնօրեն Գրեգորի Թոումայի եւ ղեկավար անձանցից մեկի՝ Լինդա Բղեյանի ջանքերի շնորհիվ, որոնք միջնորդեցին ԱՄՆ-ի կառավարությանը՝ նշված կահույքը նաեւ Հայաստանին հատկացնելու համար: Առաջին տասը բեռնարկղերը Հայաստան հասան նոյեմբերի կեսերին: Ստացված կահույքն ու գրականությունը նախատեսված էր հատկապես 20 դպրոցների համար, սակայն Սախարովի անվան ֆոնդի նախագահ Լեւոն Ներսիսյանի եւ «Սողիսակ» փրկարար ջոկատի նախագահ Արմեն Աֆանդյանի ուսումնասիրությունը ստացածն առավել նպատակային բաշխելու համար, փոփոխություններ մտցրեցին նախապես կազմված ծրագրերում, որոնցով կահույքը հատկացնել հատկապես սահմանամերձ եւ աղետի գոտու դպրոցներին ու մանկապարտեզներին, իսկ գրականությունը՝ նաեւ երեւանյան գիտակրթական հաստատություններին:

Ամբողջովին կահավորվեցին Ախուրյանի շրջանի Ոսկեհասկի եւ Առափիի դպրոցները, մեծաքանակ կահույք, գրականություն տրվեց Ախուրյանի Նիկոլ Աղբալյանի անվան գիմնազիային, Մայիսյան եւ Հայկավան գյուղերի մանկապարտեզներին, Եղեգնաձորի շրջանի Խաչիկ եւ Ամասիայի շրջանի Զորակերտ սահմանամերձ գյուղերի դպրոցներին: Ստացված գրականության մի մասը օգտակար ու անհրաժեշտ էր հատկապես համապատասխան թեքման դպրոցներին, եւ այդ նկատառումով դրանք տրվեցին Էջմիածնի շրջանի Փարաքարի, Երեւանի թիվ 30, 47, 67, 89, 172 դպրոցներին:

Թիվ 16 պրոֆտեխուսումնարանին, իսկ Մխիթար Սեբաստացու անվան կրթօջախի թատերական ամբիոնում կահավորվեց արհեստական բեմահարթակ, տրվեցին նկարչական դազգահներ, արվեստագիտական գրքեր, հանդեսներ: Բազմալեզու գրքեր, հանդեսներ, ամսագրեր ստացան նաեւ Երեւանի մի քանի հաստատությունների գրադարաններ, ընդ որում, այդ գրադարանների մասնագետներն իրենք ֆոնդի կանչով առանձնացրեցին իրենց անհրաժեշտ գրականությունը: Բազմալեզու ուսումնական, մեթոդական ձեռնարկներ, հանդեսներ, ամսագրեր ստացան Ազգային գրադարանը, թարգմանիչների միությունը, տեխնիկական եւ ճարտարագիտական համալսարանները, Բրյուսովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտը, թատերական ինստիտուտը, իսկ մոտ 11000 միավոր գրականություն գիտության ու կրթության նախարարության նախաձեռնությամբ տրվեց հանրապետական մանկավարժական գրադարանին, որը դրանք կկոմպլեկտավորի հանրապետությունում ստեղծվելիք նմանատիպ 11 գրադարան-կենտրոններին տրամադրելու համար:

ԱՆԺԵԼԱ ԱՎԱԳՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կորել է Վոլոդյա Արիստակեսի Կարապետյանի N018102 անհատ ձեռներեցի վկայականը, տրված 1995 թ. Խորհրդային շրջանի [illegible]: Համարել անվավեր:

ԼՈՒԾԱՐՎԵԼ Է

«ՏՈՆԱՐ» ՍՊԸ

ս. թ. փետրվարի 15-ից

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Կապան-81-ը» հրավիրել է ռուս անվանի ֆուտբոլիստների

Վարդան Ղազարյանը Ասիայի լավագույն ֆուտբոլիստ

ՍՈՒՐԷՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Ֆուտբոլասէրները լավ գիտեն, որ հանրապետության նախկին չեմպիոն Կապանի «Սյունիքի» ղեկավարության որոշմամբ հրաժարվեց Հայաստանի առաջնությունից եւ կորցրեց իր տեղը բարձրագույն խմբում: Երկու տարվա ընդմիջումից հետո (1993, 1994 թթ.) «Սյունիքին» փոխարինած «Լեռնագործը» անցյալ տարի ներգրավվեց հանրապետության 1-ին խմբի մրցաշարում: Ֆուտբոլային դաշտը ժամանակին անհետանալ չէր անցել: «Լեռնագործը» անհաջող հանդես եկավ աշնանային մրցաշարում, 11 խաղից հետո վաստակեց ընդամենը 10 միավոր եւ գրավեց նախավերջին տեղը: Նոր մրցաշրջանի (առաջնության 2-րդ շրջանի) ընթացքին «Լեռնագործին» փոխարինելու է նորաստեղծ «Կապան-81» պրոֆեսիոնալ ակումբի հավաքական թիմը: «Կապան-81» պրոֆեսիոնալ ակումբը բացի մեծահասակների թիմից ունի նաեւ մանկապատանեկան 7 խումբ: Ակումբի հիմնադիրն ու նախագահն է Մանվել Հայրապետյանը, որը ֆուտբոլային աշխարհի ներկայացուցիչ է: Նա 1980-81 թթ. հանդես է եկել ՀՀ պատանեկան հավաքականներում, հետո տեղափոխվել է Մոսկվայի ԲԿՄԱ: Երկար տարիներ խաղացել է Կիեւի ԲՄԱ-ի կազմում, որի մարզիչն էր Կիեւի «Դինամոյի» եւ ԽՍՀՄ հավաքականի նախկին անվանի խաղացող Վլադիմիր Մունցյանը: Վնասվածքի պատճառով ժամանակից շուտ թողնելով մեծ ֆուտբոլը, Մանվել Հայրապետյանը մարզչական աշխատանքի է անցել եւ բնակություն հաստատել Սանկտ Պետերբուրգում: Եռանդուն եւ գործունյա մեր հայրենակիցը Ռուսաստանում առաջիններից էր, որ 1987 թ. իր միջոցներով հիմնադրեց «Սանկտ Պետերբուրգ» անունով ֆուտբոլի մանկապատանեկան պրոֆեսիոնալ ակումբ եւ դարձավ նրա նախագահը: «Սանկտ Պետերբուրգ» 1982 թ. ծնված պատանի ֆուտբոլիստներից կազմված թիմը մասնակցել է բազմաթիվ միջազգային մրցաշարերի եւ հաղթող է դարձել Իտալիայի, Նորվեգիայի, ԱՄՆ-ի գավաթի խաղարկություններում: Մանվել Հայրապետյանի հրավերով եւ ծախսերով 1981 թվականին ծնված Կապանի ֆուտբոլիստները մասնակցեցին Սանկտ Պետերբուրգում տեղի ունեցած մրցաշարին եւ այստեղից էլ ծնվեց «Կապան-81» պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլային ակումբը:

«Կապան-81» ակումբի խորհրդանիշը

Մանվել Հայրապետյանը միաժամանակ նաեւ «Կապան-81»-ի մեծահասակների թիմի գլխավոր մարզիչն է: Փաստորեն «Սանկտ Պետերբուրգը» եւ «Կապան-81-ը», որոնց նախագահը նույն անձնավորությունն է, միասնական մի ակումբ է դարձել եւ ժամանակի ընթացքում «Սանկտ Պետերբուրգը» բազա կհանդիսանա Հայաստանի առաջնությունում հանդես եկող «Կապան-81»-ի համար: Անցումային այս շրջանում Կապանի երիտասարդ ֆուտբոլիստների կողքին փորձառու խաղացողներ են պետք: Ահա թե ինչու Մանվել Հայրապետյանը որոշեց հրավիրել նախկին ԽՍՀՄ այնպիսի անվանի ֆուտբոլիստների, ինչպիսիք են Յուրի Ժելուդկովը (1958 թ.), Վլադիմիր Դոլգոպոլովը (1961 թ.), որոնք երկար տարիներ հաջողությամբ խաղացել են Լենինգրադի «Զենիթում»: Ժելուդկովն ընդհանրապես ժամանակին ԽՍՀՄ լավագույն եւ արդյունավետ հարձակվողներից մեկն էր: Հրավիրվածների թվում են նաեւ Դմիտրի Ռադյենկոն, որը նույնպես խաղացել է Պետերբուրգում (անվանակիցը Մոսկվայի «Սպարտակի» ու Ռուսաստանի հավաքականի հանրահայտ հարձակվող Դմիտրի Ռադչենկոյի, որը հանդես է գալիս Իսպանիայում) եւ Ալեքսանդր Կոզինեցովը (1964 թ.), որը նախ խաղացել է Սանկտ Պետերբուրգի «Դինամոյում», ապա «Սմենայում»: Ի դեպ, հիմա «Սմենան» վերանվանվել է «Լոկոմոտիվ», որին մարզում է Թբիլիսիի «Դինամոյի» եւ նախկին ԽՍՀՄ-ի հավաքականի խաղացող Գիվի Նոդիան: Թիմը մասնակցում է Ռուսաստանի առաջին խմբի մրցաշարին եւ նրա կազմում վերելքով է հանդես գալիս Երեւանի «Արարատի» ու Աբովյանի «Կոտայքի» նախկին հարձակվող Էդուարդ Վերանյանը, որն այժմ է ընկնում արդյունավետությամբ: Ռուսաստանցի ֆուտբոլիստները երեկ ժամանեցին Երեւան:

Այսպիսով, «Կապան-81-ը» ուզում է վերականգնել Սյունիքի ֆուտբոլային բարի ավանդույթները եւ Հայաստանի թիմերից առաջինն է, որ պրոֆեսիոնալ ակումբին հատուկ ձեւով արտասահմանցի ֆուտբոլիստներ է հրավիրում: Թվում է նման փորձը կնպաստի, որ հայկական ֆուտբոլն արագորեն ոտքի կանգնի: Եւս մեկ հանգամանք: Կապանի «Սյունիքի» նախկին հարձակվող Վարդան Ղազարյանը, որը 1991 թ. դարձել էր Հայաստանի առաջնության գլխավոր ռմբարկու եւ հիմա հանդես է գալիս Բեյրութի ՀՄԸՄ-ում եւ Լիբանանի հավաքականում, ճանաչվել է անցյալ տարվա Ասիայի լավագույն ֆուտբոլիստ:

ՇԱԽՄԱՏ

ԿԱՍՊԱՐՈՎ-Համակարգիչ 4-րդ պարտիա

1. Ձf3 d5 2. d4 c6 3. c4 e6 4. Ձbd2 Ձf6 5. e3 Ձbd7 6. Փd3 Փd6 7. e4 de 8. Ձ:e4 Ձ:e4 9. Փ:e4 0-0 10. 0-0 h6 11. Փc2 e5 12. Նe1 ed 13. Ֆ:d4 Փc5 14. Ֆc3 a5 15. a3 Ձf6 16. Փe3 Փ:e3 17. Ն:e3 Փg4 18. Ձe5 Նe8 19. Նae1 Փe6 20. f4 Ֆc8 21. h3 b5 22. f5 Փ:c4 23. Ձ:c4 bc 24. Ն:e8+ Ձ:e8 25. Նe4 Ձf6 26. Ն:c4 Ձd5 27. Ֆe5 Ֆd7 28. Նg4 f6 29. Ֆd4 Աh7 30. Նe4 Նd8 31. Աh1 Ֆc7 32. Ֆf2 Ֆb8 33. Փa4 c5 34. Փc6 c4 35. Ն:c4

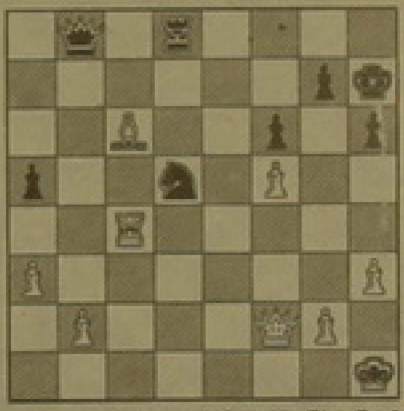

35. ... Ձb4 36. Փf3 Ձd3 37. Ֆh4 Ֆ:b2 38. Ֆg3 Ֆ:a3 39. Նc7 Ֆf8 40. Նa7 Ձe5 41. Ն:a5 Ֆf7 42. Ն:e5 fe 43. Ֆ:e5 Նe8 44. Ֆf4 Ֆf6 45. Փh5 Նf8 46. Փg6+ Աh8 47. Ֆc7 Ֆd4 48. Աh2 Նa8 49. Փh5 Ֆf6 50. Փg6 Նg8, ոչ-ոքի:

ԱԼԳԱՐՎԵ

«Փյունիկ»-«Սկոնտո» Ռիգա՝ 1-1

Ալգարվում տեղի ունեցող «Սամֆարմակո Թուրնամենտի գավաթի» խաղարկության խմբային մրցաշարի վերջին տուրում Երեւանի «Փյունիկը» հանդիպեց առաջատար Ռիգայի «Սկոնտոյի» հետ, որը ժամանակից շուտ ապահովել էր առաջին տեղը: Մեր ֆուտբոլիստները մարտական էին տրամադրված եւ Արտեն Ավետիսյանի անմիջական հարվածից հետո երկար ժամանակ «Փյունիկը» առջեւում էր 1-0 հաշվով: Սակայն հանդիպման վերջին րոպեներին լատվիացի ֆուտբոլիստները 11 մետրանոց հարվածով կարողացան վերականգնել հաշվի հավասարակշռությունը: Խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի 1-1: Խմբում 2-րդ տեղը բաժին հասավ Լուգանսկի «Զարյային», որն առավելություն էր հասել «Փյունիկի» նկատմամբ: Մեր թիմը խմբում բավարարվեց 3-րդ տեղով եւ ընդհանուր 5-րդ տեղի համար վաղը մրցելու է Թավրիայի «Փառու խոռոր» թիմի հետ: Իսկ գլխավոր մրցանակը վիճարկելու են «Սկոնտոն» եւ մյուս խմբում 1-ին տեղը գրաված Ալգարվեի «Կոռեդոյագը»:

Միտերանը մեծ սպորտասեր էր

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՅԱՆ, Վալանս, Ֆրանսիա

Ֆրանսիայի նախկին նախագահ Ֆրանսուա Միտերանի մահով մարզական աշխարհը կորցրեց մարզասերներից ամենամեծին: Չնայած նախագահական իր ծանր գործերին եւ ազատ ժամանակի բացակայությանը, Ֆրանսուա Միտերանը «դարատ» ժամանակ էր փնտրում ֆուտբոլային խաղ դիտելու կամ սպորտով զբաղվելու համար: Մեծ տարիքը իրեն հնարավորություն էր տալիս միայն գոլֆ խաղալ: Բայց Միտերանը չէր մոռանում, որ երիտասարդ տարիքին ֆուտբոլով էր զբաղվում, դարպասապահ էր եւ հանդես է եկել մի շարք թիմերում: Երբ անցյալ մայիսի 17-ին Միտերանը հրաժեշտ տվեց նախագահի Ելիսեյան պալատին, չնայած Փարիզից դուրս ուներ մի քանի տներ, սակայն բնակություն հաստատեց մայրաքաղաքի շքեղ շենքերից մեկում: Նրա հարազատներն ասում են, որ Միտերանը երբեք չէր մոռանում ամեն օր «աչքի անցկացնել» «Էկիպ» օրաթերթը:

Իր նախագահական ժամանակաշրջանում Ֆրանսուա Միտերանը Փարիզի «Պարկ դե Պրենս» մարզադաշտում 13 անգամ ներկա է եղել Ֆրանսիայի ֆուտբոլի գավաթի խաղարկության եզրափակիչին եւ 13 անգամ էլ ռեգբիի Ֆրանսիայի առաջնության եզրափակիչ խաղերին:

1992 թվականին Ֆրանսուա Միտերանը դահուկորդ, 1968 թվականին Գրենոբլում տեղի ունեցած օլիմպիական խաղերի չեմպիոն Ժան Կլոդ Կիլլի, ՄՕԿ-ի նախագահ Խուան Անտոնիո

Սամարանչի եւ նախարար Միշել Բառնիեի հետ, որը վերջերս այցելեց Հայաստան, ներկա է եղել Ալբերվիլում տեղի ունեցած ձմեռային օլիմպիական խաղերի բացման հանդիսավոր արարողությանը:

Եվրոպական երկրների ազգային առաջնություններում

Ֆրանսիա

Այս երկրի առաջնության 27-րդ տուրում ամենամեծ անակնկալը տեղի ունեցավ Փարիզի «Պարկ դը Պրենս» մարզադաշտում անցկացված «Պարի Սեն-Ժերմեն»-«Մոնպելյե» հանդիպման ժամանակ: Մինչեւ 77-րդ րոպեն առաջնության միանձնյա առաջատար «Պարի Սեն-Ժերմենը» առջեւում էր 2 գնդակի տարբերությամբ եւ ոչ ոք չէր կասկածում նրա հաղթանակին: Սակայն ընդամենը 4 րոպեի ընթացքում հյուրերը կարողացան 3 անգամ գրավել մրցակցի դարպասը եւ 3-2 հաշվով հաղթել: Անցյալ սեպտեմբերից «Պարի Սեն-Ժերմենը» շարունակում էր իր հաղթարշավը: Սակայն 2 անընդմեջ պարտությունները հնարավորություն տվեցին հետապնդող թիմերին կրճատել միավորների տարբերությունը: Հիմա 2-րդ տեղում ընթացող «Օսերը» «Պարի Սեն-Ժերմենին» զիջում է ընդամենը 3 միավորով: Չնայած առաջատարի պարտությանը, հերթական տուրում էլ գերազանց խաղաց Յուրի Ջորկաեֆը: Նա առաջնությունում խփել է 8 գնդակ եւ ռմբարկուների մրցույթում ընթանում է 13-րդ տեղում: Իսկ գլխավոր ռմբարկուն է «Բաստիայի» հարձակվող Դրոբնյակը, որը խփել է 17 գնդակ: «Պարի Սեն-Ժերմենի» հետ խաղում վերելքով հանդես եկավ նաեւ մեր մյուս հայրենակիցը՝ «Մոնպելյեի» ավագ Միշել Տեր-Զախարյանը:

Այսօր հերթական 28-րդ տուրն է, եւ «Պարի Սեն-Ժերմենը» հյուրընկալվելու է «Ստրասբուրգին»:

27-րդ տուր

«Պարի ՍԺ»-«Մոնպելյե»	2-3
«Օսեր»-«Լիոն»	2-0
«Բաստիա»-«Լենս»	3-2
«Գենգամ»-«Նանտ»	3-1
«Մարտիգ»-«Ռենն»	1-2
«Նիս»-«Ստրասբուրգ»	2-2
«Բորդո»-«Հավր»	3-1
«Լիլ»-«Գինգոն»	2-0

Մրցաշարային աղյուսակը 27 տուրից հետո

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Պարի ՍԺ	27	14	9	4	50-24	51
2. Օսեր	26	15	3	8	43-23	48
3. Մեց	24	12	8	4	24-16	44
4. Մոնակո	26	12	7	7	38-27	43
5. Լենս	27	10	13	4	30-20	43
6. Գենգամ	26	11	9	6	24-18	42
7. Մոնպելյե	26	11	7	8	37-32	40
8. Նանտ	27	10	10	7	31-29	40
9. Ռենն	26	10	9	7	31-30	39
10. Բաստիա	27	11	5	11	37-36	38
11. Ստրասբուրգ	26	8	10	8	34-28	34
12. Նիս	27	9	7	11	29-30	34
13. Բորդո	27	9	5	13	31-37	32
14. Լիոն	26	6	12	8	30-31	30
15. Հավր	27	7	8	12	22-35	29
16. Լիլ	27	6	10	11	21-33	28
17. Սենտ Էտիեն	25	5	11	9	27-38	26
18. Կանն	26	6	6	14	28-40	24
19. Գինգոն	26	4	10	12	17-34	22
20. Մարտիգ	27	6	3	18	22-45	21

Իտալիա

«Միլանը» շարունակում է վստահորեն գլխավորել մրցաշարային աղյուսակը: Արտագնա խաղում հանրահայտ թիմը 1-0 հաշվով առավելության հասավ «Ատալանտայի» նկատմամբ: «Միլանը» 2-րդ տեղում ընթացող «Ֆիորենտինայից» 5 միավոր ավելին է վաստակել: «Ֆիորենտինան» 21-րդ տուրում 1-0 հաշվով կարեւոր հաղթանակ տարավ

Ալեսանդրո Կոստակուրտան

«Պարմայի» նկատմամբ, որն ընթանում է 3-րդ տեղում: Լուրջ վնասվածքից հետո «Նապոլիի» կազմում սկսել է հանդես գալ մեր հայրենակից Ալեն Պողոսյանը: Սակայն «Նապոլին» հերթական տուրում 0-4 հաշվով զիջեց «Ինտերին»:

21-րդ տուր

«Ատալանտա»-«Միլան»	0-1
«Բարի»-«Պյաչենցա»	0-0
«Ֆիորենտինա»-«Պարմա»	1-0
«Ինտեր»-«Նապոլի»	4-0
«Յուվենտուս»-«Կալյարի»	4-1
«Պադուա»-«Վիչենցա»	3-2
«Սամպդորիա»-«Տորինո»	1-0
«Ռոմա»-«Կրեմոնեզե»	3-0
«Ուդինեզե»-«Լացիո»	1-1

Մրցաշարային աղյուսակը 21 տուրից հետո

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Միլան	21	13	7	1	33-13	46
2. Ֆիորենտինա	21	12	5	4	35-20	41
3. Պարմա	21	10	8	3	31-18	38
4. Յուվենտուս	21	10	5	6	34-22	35
5. Լացիո	21	9	6	6	41-25	33
6. Ռոմա	21	8	7	6	28-21	31
7. Ինտեր	21	7	8	6	28-18	29
8. Վիչենցա	21	7	8	6	22-21	29
9. Նապոլի	21	7	8	6	22-25	29
10. Սամպդորիա	21	7	7	7	30-30	28
11. Ուդինեզե	21	7	6	8	25-29	27
12. Ատալանտա	21	7	4	10	23-33	25
13. Կալյարի	21	7	3	11	18-33	24
14. Պյաչենցա	21	6	5	10	21-36	23
15. Պադուա	21	6	3	12	25-35	21
16. Տորինո	21	4	9	8	21-32	21
17. Բարի	21	4	6	11	30-44	18
18. Կրեմոնեզե	21	2	7	12	23-35	13

Անգլիա

Երեւում է «Նյուքասլին» կանգնեցնելն անհնարին է: 26-րդ տուրում Քեվին Քիգանի թիմը, չնայած հյուրընկալվում էր «Միդլսբրոյին», սակայն հաղթեց 2-1 հաշվով: Իր հաղթարշավն է շարունակում նաեւ Անգլիայի բազմակի չեմպիոն «Մանչեսթեր Յունայթեդը», որը հերթական տուրում, սեփական հարկի տակ 1-0 հաշվով հաղթեց նախկին չեմպիոնին «Բլեքբեռնին»: Այնուամենայնիվ «Նյուքասլը» 9 միավոր ավելին ունի, քան «Մանչեսթեր Յունայթեդը»: Վերջինիս կազմում շարունակում է հաջող հանդես գալ Էրիկ Կանտոնան:

26-րդ տուր

«Միդլսբրո»-«Նյուքասլ»	1-2
«Մանչեսթեր Յ.»-«Բլեքբեռն»	1-0
«Քուինզ ՊՌ»-«Լիվերպուլ»	1-2
«Էվերտոն»-«Մանչեսթեր Ս.»	2-0
«Շեֆիլդ»-«Ուիմբլդոն»	2-1
«Քովենտրի»-«Չելսի»	1-0
«Նոթինգհեմ»-«Արսենալ»	0-1
«Բոլտոն»-«Աստոն Վիլլա»	0-2

Մրցաշարային աղյուսակը 26 տուրից հետո

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Նյուքասլ	25	19	3	3	49-20	60
2. Մանչեսթեր Յ.	26	15	6	5	47-29	51
3. Լիվերպուլ	26	14	7	5	50-22	49
4. Աստոն Վիլլա	25	13	6	6	34-18	45
5. Տոտենհեմ	25	11	9	5	33-24	42
6. Բլեքբեռն	26	12	5	9	40-28	41
7. Արսենալ	26	11	8	7	34-25	41
8. Էվերտոն	26	11	7	8	39-28	40
9. Նոթինգհեմ	26	10	10	6	35-35	40
10. Չելսի	26	10	9	7	30-26	39
11. Լիդս	25	10	5	10	31-36	35
12. Միդլսբրո	26	9	6	11	27-33	33
13. Շեֆիլդ	25	7	8	10	35-39	29
14. Վեստ Հեմ	24	8	5	11	26-35	29
15. Սաութհեմփ.	25	5	10	10	25-36	25
16. Ուիմբլդոն	26	6	6	14	36-52	24
17. Քովենտրի	26	5	9	12	32-49	24
18. Մանչեսթեր Ս.	26	6	6	14	16-36	24
19. Քուինզ ՊՌ	26	5	3	18	19-40	18
20. Բոլտոն	26	3	4	19	24-51	13

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԷՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԵՎՐԱԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Թուրքիան ոտնահարել է Հունաստանի ինքնիշխանությունը

Եվրախորհրդարանի փետրվարի 15-ի նստաշրջանում խորհրդարանականները քննարկեցին Էգեյան ծովի Կարդակ կղզիների առնչությամբ ստեղծված լարվածության եւ այդ կղզիների պատկանելության խնդիրները: Մինչ այդ անկախ Փաղաքական խմբակցությունների կողմից նախապատրաստած եւ այնուհետեւ ամբողջական տեսքի բերած ուղերձը նստաշրջանում քննարկվելուց հետո 342 կողմ եւ 21 դեմ ձայներով ընդունվեց: Հունաստանի ինքնիշխանությունը ոտնահարելու մեղադրանքով Թուրքիային դատապարտելուց բացի ուղերձում նշվում է, որ Էգեյան ծովում առկա լարվածությունը զգալով ավելի վտանգավոր է դառնում: Եվրախորհրդարանը երկրներից յուրաքանչյուրին տարածաշրջանի անվտանգությանը սպառնացող գործողություններից խուսափելու կոչ արեց եւ ճանաչելով Հունաստանի սահմանները Եվրոպական միության սահմանների մի մասը համարելու Եվրախորհրդի ընդունած տեսակետը, միաժամանակ վերջիններիս ուշադրությունը հրավիրեց թուրք-հունական հարաբերությունները նորից աշխուժացնելու վրա: Դրա՞ հետ մեկտեղ Եվրախորհրդարանը երկու երկրների միջեւ լարվածությունը մեղմացնելու նպատակով Եվրախորհրդին նոր նախաձեռնություններով հանդես գալու կոչ արեց:

Մինչդեռ, ինչպես նշում է թուրքական հեռուստատեսությունը, Եվրախորհրդարանի կողմից ընդունված հիշյալ բանաձեւի եւ Աթենքին պաշտպանելու նպատակով ձեռնարկված միջոցառումներին հակառակ Եվրախորհուրդը այլ մոտեցում ցուցաբերեց: Եվրախորհուրդը հայտարարեց, որ Կարդակի խնդիրը կարելի է լուծել միայն 1932 թ. եւ 1947 թ. համաձայնագրերը ուսումնասիրելուց հետո, եւ Կարդակ կղզիները Հունաստանին պատկանելու վերաբերյալ մոտեցումներին դրականորեն չվերաբերվեց:

Իր հերթին Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի եւ Եվրախորհրդարանի միջեւ ստեղծված խորհրդարանական խառը հանձնաժողովը հայտարարեց, որ առաջին նիստը կգումարի Թուրքիայում կառավարության կազ-

մավորումից հետո միայն:

Եվրախորհրդարանի ընդունած բանաձեւի կապակցությամբ հրապարակվեց Թուրքիայի արտգործնախարարության հայտարարությունը, ուր մասնավորապես նշվում է. «Կարդակ կղզիների վերաբերյալ Եվրախորհրդարանի կողմից ընդունված բանաձեւը ոչ մի իրավական հիմք չունի, միակողմանի է եւ ոչ կառուցողական»: Բանաձեւի կապակցությամբ արտգործնախարարության փոխխոսնակ Նուրերթին Նուրխանը հայտարարեց. «Բանաձեւում տեղ գտած կետերը հիմնականում իրականությանը չեն համապատասխանում, բայց դրան հակառակ, Կարդակ կղզիների Թուրքիայի պատկանելության վերաբերյալ կան միջազգային մի շարք վավերագրեր:

Թուրք-հունական հարաբերությունների եւ Էգեյանի հիմնահարցի նկատմամբ Եվրախորհրդարանի ցուցաբերած միակողմանի մոտեցման արդյունքներից մեկն էլ Էգեյան ծովի կղզիները ապառազմականացված գոտի հայտարարելու վերաբերյալ Լոզանի եւ Փարիզի համաձայնագրերով ամրագրված հոդվածները արհամարհելու Հունաստանի փորձերի անտեսումն է: Եվրախորհրդարանը Թուրքիայի վերաբերյալ ուղերձներ կայացնելիս, ինչպես նախկինում, այժմ էլ շարունակում է ցուցաբերել միակողմանի, ոչ կառուցողական եւ անիրավացի մոտեցում: Այս մոտեցմամբ Եվրախորհրդարանն առաջին հերթին վնասում է հենց իր հեղինակությանը»:

Ճշմարիտ ուղի կուսակցության նախագահ, վարչապետ Թ. Չիլլերը կուսակցության ակտիվի ժողովում անդրադառնալով Եվրախորհրդարանի կողմից ընդունված բանաձեւին ասաց. «Էգեյան ծովի կղզիների հիմնահարցը կարելի է լուծել միայն Հունաստանի հետ բանակցությունների միջոցով, եւ Եվրոպան էլ խնդրի նկատմամբ հենց այդպիսի մոտեցում պետք է հանդես բերի: Հիմնահարցը այլ կերպ չի կարելի լուծել: Էգեյանի կղզիների հարցում Թուրքիան պաշտպանական մոտեցում երբեք թույլ չի տա: Հակառակ դեպքում կձեռնարկվեն անհրաժեշտ բոլոր միջոցառումները: Կարդակի ճգնաժամը դրա վառ ապացույցն է»:

ԳՐԻԳՈՐ ՉԱՐԽՉՅԱՆ

ԱԲԽԱԶԻԱ

Արձինբան համաձայնեց համադաշնությանը Վրաստանի կազմում

ՄՈՍԿՎԱ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ. ՆՏ: Մոսկվայում փետրվարի 15-ին տեղի ունեցած մամլո ասուլիսում Աբխազիայի նախագահ Վլադիսլավ Արձինբան հայտարարեց, որ Մոսկվայում կայացած բանակցություններում աբխազական կողմը համաձայնեց, որ Աբխազիան դառնա Վրաստանի մաս դաշնակցային հիմունքներով: «Սա մեծ զիջողություն է մեր կողմից», ասաց նա եւ ավելացրեց, որ վերադարձ 1991 թ. դրությանը, միեւնույն է, չի լինելու: Պատրաստվում է արձանագրություն, որի մեջ արտացոլվելու են համաձայնեցված սկզբունքները: Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, Արձինբան ասաց, թե իրեն հաջողվեց փոխզիջողության հասնել Պրիմակովի հետ բանակցություններում Աբխազիայի կարգավիճակի հարցում: Առաջարկված տարբերակը ենթադրում է Աբխազիան իբրեւ Վրաստանի մաս ճանաչելը, ընդսմին Աբխազիան կունենա լայն ինքնավարություն: Երկու շաբաթից ավել առաջ Պետդումայում Արձինբայի առաջին մամլո ասուլիսը եւ փետրվարի 15-ի մամլո ասուլիսը ռուսաստանաամերիկյան մամլո կենտրոնում իրարից զգալիորեն տարբերվում են ինչպես իրենց տոնայնությամբ, այնպես էլ արտահայտված առաջարկություններով: Արձինբան ժամանելու էր Մոսկվա իբրեւ Վրաստանի հետ համադաշնային հարաբերությունների կողմնակից, իսկ մեկնում է որպես դաշնության կողմնակից: Նա ասաց, որ այդ հարաբերություններում հնարավոր են թե համադաշնակցային, թե դաշնակցային տարրեր: Արձինբան հանձնվեց, որ Մոսկվան այսօր պատրաստ չէ պաշտպանել Աբխազիայի անկախությունը: Պարզ չէ, թե ինչպես է արձագանքելու Վրաստանը: Պատասխանելով լրագրողների հարցերին՝ Արձինբան միտք հայտնեց, թե Ստեփանակերտի վրա կգործադրվի նույն ճնշումը, ինչպիսին գործադրվեց Սուխումի վրա:

ԱՅԱՔՍ

Ֆիրման փետրվարի 26-ից մարտի 4-ը կազմակերպում է տուրիստական ուղեւորություն

ԵԳԻՊՏՈՍ

ԿԱՀԻՐԵ- 3 օր, ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ- 4 օր

ՊՈՒՇԿԻՆԻ 43Ա. 531573. 524564

@rminco
Global Telecommunications

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՑԱՆՑ ԱՐՄԻՆԿՈ ԱՅՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ Է.

✔ Էլեկտրոնային փոստ (E-mail)
✔ INTERNET հարուստ տվյալների բազայի մուտք
✔ Օպերատիվ ինֆորմացիա ամբողջ աշխարհից Ձեր կոմպյուտերի էկրանի վրա
✔ Հնարավորություն Ձեր մասին տեղեկացնելու ամբողջ աշխարհին

Մեր հասցեն.
Երեւան, Իսահակյան 28, 3 հարկ
✆ 52-63-26, Fax: 28-50-82
E-mail: support@arminco. com.

ԱՇԽԱՐՀ

106 թեկնածու 1996 թ. Նոբելյան մրցանակի համար

ՕՍԼՈ, 16 ՓԵՏՐՎԱՐ. ՆՏ: 82 մասնավոր անձ եւ 24 կազմակերպություն ներկայացվել են 1996 թ. խաղաղության Նոբելյան մրցանակի հայցման համար: Այս մասին երեքշաբթի օրը հաղորդեց Նորվեգիայի Նոբելյան կոմիտեն: Առաջարկները շարունակում են տեղ հասնել եւ կընդունվեն, եթե ուղարկվել են մինչեւ հունվարի 31-ը: Սահմանված կարգի համաձայն, կոմիտեն չի հրապարակում թեկնածուների անունները, սակայն դա հաճախ անում են իրենք մրցանակի հայցորդները: ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը եւ պետքարտուղարի օգնական Ռիչարդ Հոլբրուկը ներկայացվել են մրցանակի Բոսնիայում խաղաղարար ջանքերի համար: Երկրորդ անգամ ներկայացվել է ԱՄՆ-ի նախկին նախագահ Ջիմ Քարտերը: Գրեթե ամեն տարի առաջադրվող կազմակերպությունների մեջ են եղել Փրկության բանակը (ԱՄՆ) եւ «Բժիշկներ առանց սահմանի» ֆրանսիական կազմակերպությունը: Խաղաղության Նոբելյան մրցանակի հայցմանը առաջին անգամ, ի թիվս այլոց, առաջադրվել են Կոսովոյի ալբան ղեկավար Իբրահիմ Ռուգովան եւ խաղաղության կամրջակի ակտիվիստ, բուդդայական հոգեւորական Մահա Գոսանանդան: Թեկնածուների մեջ է նաեւ ռուս իրավապաշտպան Սերգեյ Կովալյովը: 1996 թ. խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիրը, որը կազմում է 7,4 մլն շվեդական կրոն կամ 1,06 մլն դոլլար, հայտնի կդառնա հոկտեմբերի կեսերին: Մրցանակի արարողությունը տեղի է ունենալու Օսլոյում, դեկտեմբերի 10-ին:

Sputnik

ՍՊՈՒՏՆԻԿ

հանրահայտ տուրիստական ֆիրմայի հետ Դուք կարող եք մեկնել *Ֆրանսիա, Իսպանիա, Բենիլյուքսի երկրներ, Եգիպտոս Հունաստան, Սիրիա, Թուրքիա, ՄԱԷ (Դուբայ) Հնդկաստան և Բրազիլիա,* որտեղ հաճելի ժամանցը կարելի է զուգակցել մեծածախ առևտրական կետերից շահավետ գնումների հետ:

Եթե Դուք թերթի լույս ընծայման օրից 15 օրվա ընթացքում դիմեք «ՍՊՈՒՏՆԻԿ» ֆիրմա, Ձեզ հետ ունենալով այս կտրոնը, կօգտվեք ֆիրմայի ծառայությունների շահույթից 5 - 40 % զեղչով:

Հասցեն 375009, Երևան, Սոսկովյան 31

Հեռ. 564-303

ՀՈՒՍԱԼԻ ԳԱՂՏՆԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ ԱՆՑԱՆԿԱԼԻ ԶԱՆԳԵՐԻՑ

Ձեզ զանգահարողի հեռախոսահամարի որոշիչով բազմաֆունկցիոնալ հեռախոսային կցորդ՝

ԿԱԼԿՈՏԵՈՆ

Առավելությունները

սնուցումը հեռախոսային գծից
100 համարի հիշողություն
աշխատում է ցանկացած հեռախոսի հետ

Երաշխիք

6 ամիս

Հեռախոս 53-76-45 (ժամը 10-20)

Տպաքանակը 3000 Ստորագրված է տպագրության 16. 02. 1996 Գինը 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@